

SØVÆRNS- ORIENTERING

Ved Årsskiftet 1974/75

Året 1974 har i almindelighed været præget af videreførelsen af forsvarsforligets bestemmelser, og i den forbindelse må det hilses med tilfredshed, at søværnets nybygningsprogram stort set er blevet videreført som planlagt.

Den økonomiske situation har i øvrigt været stram, og specielt har personelmanglen inden for visse personalekategorier skabt vanskeligheder for både søværnets udrustninger og materielvedligeholdelse.

De opgaver, som især er bestemmende for søværnets virke, er håndhævelsen af landets suverænitet og interesser til søs samt opretholdelse af et rimeligt beredskab, d.v.s. evnen til rettidig indsats af søværnets operative enheder i en given situation.

Fra tid til anden er der i den offentlige debat peget på, at afspændingstendenser præger situationen i verden. Der er imidlertid grund til at bemærke, at 1974 med sine problemer i Det mellemste Østen, med krig på Cypern og med en uafklaret energikrise af globalt format understreger alvoren i forswarets virke, og at en strategisk vurdering af forholdene ikke giver grundlag for optimisme. Jeg ønsker derfor at fremhæve betydningen af, at søværnets beredskab - både personelt og materielt - opretholdes på et så højt niveau som muligt.

Det er af afgørende betydning, at vore begrænsede ressourcer anvendes på en sådan måde, at der både tages hensyn til den øjeblikkelige indsats og til de resultater, der på længere sigt er nødvendige for at udvikle eller at bevare søværnets effektivitet. Ud fra begge synspunkter er det af betydning, at vi passer godt på det, vi har.

Personellet er søværnets væsentligste bestanddel, og dettes positive indstilling og arbejdskraft er den mest betydningsfulde del af søværnets ressourcer. Jeg må imidlertid også lægge stor vægt på, at vi behandler vort materiel godt, og at de enkelte tjenestesteder lægger vægt på materiellets pleje.

Søværnets aktivitet har i det forløbne år været gennemført i overensstemmelse med de udrustningsplaner og bemandingsformer, der blev indført som en nødvendig konsekvens såvel af værnepligtstidens nedsættelse, som af reduktion af personelstyrken og af de strammede økonomiske vilkår. Året har vist gode uddannelsesresultater i Flådens skibe og ved andre af søværnets tjenestesteder, men der er også indhøstet erfaringer om ulemper, som nu søges afbødet.

De nylig indførte bestemmelser vedrørende arbejdstiden må medføre, at søværnets enheder på visse punkter må reducere deres daglige aktivitet. Af hensyn til forsvarslovens krav om det "størst mulige" beredskab er det imidlertid, såvel ud fra uddannelsesmæssige som materielvedligeholdelsesmæssige hensyn, ønskeligt at fastholde det størst mulige antal skibe under kommando.

Bestræbelser må videreføres for at opnå bedst mulig tilpasning imellem antallet af udrustede skibe, disses bemanding og de enkelte skibes aktivitetsniveau.

Det vil ligeledes være ønskeligt fortsat at forbedre vore uddannelsesplaner, og her har specielt en ajourføring af uddannelsen af det menige stampersonel interesse.

Der har i det svundne år været ydet en god indsats af søværnets personel, og der har såvel i det hjemlige område som ved Færøerne og Grønland været eksempler på fremragende præstationer, som er blevet prislønnet også udenfor søværnet.

Det vil i det ny år være nødvendigt, at personellet fastholder sin positive indstilling til tjenesten og viderefører en energisk og god indsats. Såfremt enhver personligt yder sit og påvirker sine omgivelser i en positiv

retning, er jeg overbevist om, at det - trods endnu uløste problemer - vil være muligt at videreudvikle søværnet og nå tilfredsstillende resultater.

Jeg hilser alle velkommen til arbejdet i 1975 og gentager mine ønsker om et lykkeligt nytår for alle tjenstgørende og deres familier.

(CH SVN)

Dronningen takker forsvaret

Forsvarschefen har nytårsdag på Amalienborg over for Hendes Majestæt Dronningen udtrykt forsvarets bedste ønsker om et godt nytår for hele den kongelige familie.

Dronningen udtrykte ønsket om et godt nytår for forsvaret og takkede forsvarets personel for god indsats i det forløbne år. Dronningen udtalte sin fulde tillid til, at forsvaret i det nye år vil arbejde med dygtighed og god vilje til gavn for vort land.

(MST)

Forsvarschefens nytårshilsen

Forsvarschefen har sendt en nytårshilsen til alle tjenestesteder.

Det hedder heri, at 1974 har været et år præget af bestræbelser på at skabe afspænding rundt om i verden. Året har imidlertid også været præget af kriser, og man kan ikke se bort fra, at de spændinger, der hersker på mange områder, måske kan udløse nye kriser. Det er derfor ikke uden bekymring, vi træder ind i det nye år.

For forsvaret har året været præget af forsvarsforligets gennemførelse. Der har været gode fremskridt, især på så vigtige områder som personel og materiel.

Forsvaret har med glæde set en god tilgang af stampersonel. Der har både været god tilgang til konstabelskolerne og god kontrakttegning blandt værnepligtige, og det er nu klart, at forligets stampersoneltal vil blive nået før det forudsete tidspunkt. Det har også glædet, at så mange værnepligtige har meldt sig til 12 måneders tjeneste i overgangsperioden, d.v.s. til frivillig tjeneste i 3 måneder efter aftjening af de 9 måneders værnepligtstjeneste.

Der er i 1974 besluttet og afsluttet kontrakt om store materielanskaffelser, som i den kommende tid vil sætte sit præg på forsvaret, og som - sammen med det voksende islæt af stampersonel i enhederne - vil medføre en stigende effektivitet. Dette gode resultat skyldes bl.a. en kraftig indsats fra personellet side, såvel det personel der arbejder i stabene, som det

personel der gennemfører forsvarets virksomhed ude ved enhederne.

Også uden for hjemlandet er der af dansk forsvar øvet en god indsats i det forløbne år. Jeg tænker ikke mindst på vor FN-styrke på Cypern, som med livet som indsats og desværre med tab har løst sine opgaver på forbillig måde i et uroligt område; men også i Grønland og på Færøerne, på havet og i NATOs forskellige stabe har dansk militært personel bidraget til gennemførelse af dansk sikkerhedspolitik.

Idet jeg takker for god indsats i 1974, sender jeg alt personel og dets familier de bedste ønsker om et godt og lykkeligt nytår 1975.

(MST)

NATO bruger træneren

I 1975 udtrykte NATO ønske om at afholde PRE-PLAY(forprøve) på øvelsen NORTHERN MERGER ved Kampinformationsskolen i Frederikshavn. Forsvarsministeriet imødekom ønsket og træneren blev modificeret til at kunne spille i et looxlooo sm stort område som krævet af denne øvelse, og PRE-PLAY'en blev afholdt i december 1973.

Igen i år ønskedes PRE-PLAY på en større NATO øvelse planlagt afholdt i 1975. Denne PRE-PLAY afvikledes i tiden 9.-12.december under ledelse af officerer fra SACLANT og med deltagelse af officerer fra myndigheder og styrker designeret til at deltage i øvelsen. Hele søsiden af øvelsen afspillede indenfor den givne tid, idet der anvendtes 10 og 20 gange "action speed"(reelle farter) i hele perioden.

(AIS)

Tyverier fra redningsflåder

Fra begyndelsen af december måned har Flådestation København været plaget af en eller flere personer, der beskæftiger sig med tyveri fra redningsflåder. Det var fortrinsvis farvandsdirektoratets skibe, det gik ud over, og man nærede en overgang frygt for, at det drejede sig om et "inside job".

Flådestationen kontaktede kriminalpolitiet, og det viste sig, at det snarere drejede sig om et led i en kæde af tyverier fra skibe på havnens østside, helt ned til Islands Brygge, som havde stået på i mere end en måned.

De sidste uger har flådestationen haft en MP-observationspost udstillet i området i samarbejde med en kriminalbetjent. Indsatsen belønnedes med anholdelse af 2 personer, der viste f o r nærgående interesse for rednings-

flåden i Farvandsdirektoratets inspektionsskib JANUS. Det var gamle kendinge af kriminalpolitiet og heldigvis ikke tilhørende søværnets personel.

(FLS KBH)

Boggave til Marinens Bibliotek

Marinens Bibliotek modtager relativt ofte boggaver, bl.a. fra forfattere, der har fået hjælp til deres studier ved besøg på biblioteket.

En ganske særlig gave er modtaget i november. Fhv. kontorchef i "Baltica", A.E.Bierberg, var stærkt interesseret i søfartens historie og kom ad den vej til at fatte særlig interesse for outriggere, et felt, han ofrede et mangeårigt studium.

Han førte en omfattende korrespondance med medinteresserede i udlandet, og han fandt også ind på Marinens Bibliotek, hvor han til sin store glæde fandt meget af interesse for sit studium. Glæden var så stor, at han i 1967 underskrev et dokument om, at biblioteket skulle arve hans scrapbøger.

Kontorchef Bierberg blev født 14. februar 1889 og afgik ved døden 9. november 1974 og var indtil få år før sin død ivrig sejlsportsmand, idet han med sin selvbyggede katamaran sejlede på Lyngby Sø og Furesøen. Han var meget skattet af sejlsportsfolk i Lyngby, ikke mindst af den lokale søspejdertrop.

Arven, 13 scrapbøger og 1 bind med bibliografiske henvisninger, er nu indgået i biblioteket, og det må håbes, at interesserede i dette specielle felt må finde vej til opbevaringsstedet. (MAB)

Indland kort

Den øverstkommanderende for de allierede styrker i Nordeuropa, general Sir John Sharp, aflagde den 9. januar besøg ved søværnet. Efter en orientering besøgte han officersskolen, værkstedsskolerne på Frederiksholm, mineuskadeliggørelseskursus og havariskolen.

Chefen for Søværnet har bestemt, at Søværnets Idrætslederpris for 1974 tildeles løjtnant af B-linien Poul Olsen, tjenstgørende ved Søværnets Konstabelskole.

Der holdes landstalsmandsudvalgsmøde for gruppen værnepligtige befalingsmænd i dagene 14.-17. januar på Hvorup Kaserne. På dagsordenen står bl.a. løn, arbejdstid, arbejdsløshedssituationen og værnsvise møder.

I perioden medio februar - primo marts skal der gennemføres "Systematisk Høring" ved Forsvarsstaben og værnsstabene. Det er en metode til formidling af forslag og kritik fra medarbejderne til ledelsen. Synspunkterne forskydes fra lag til lag op igennem organisationen.

Søværnets 2. Internt-TV seminar holdes 12. og 13. marts på Søværnets Eksercerskole. Formålet er at formulere status for Internt-TV, diskutere programmer og problemer med produktion og anvendelse samt udarbejde en målsætning et år frem i tiden.

Udland kort

Sovjetunionens nye atomisbryder ARKTIKA indledte kort før jul de første søprøver i Østersøen. Når prøverne er afsluttet, vil isbryderen blive sat ind på konvojeringen af fragtskibe gennem isen på den nordlige søvej, hvor vintersejladsen derved vil kunne udvides.

Den niende britiske atomubåd SUPERB er blevet søsat. Den er på 4.400 t, 272 f lang og 32,2 f bred. Neddykket maxfart ca. 20 knob, som kan opretholdes i adskillige uger.

Karlskronas örlogsskolor har fået en længere savnet bevilling på 30 mio. sv.kr. til modernisering af de tre kaserner, hvoraf de to er fra 1800-tallet, den tredje fra 1940. Ombygningen vil vare to år og betyder bl.a., at der indlægges varmt vand i alle vaskerum.

Chefen for den amerikanske flåde oplyser, at antallet af flådens enheder 1. juli vil være skåret ned til 496 på grund af den stigende inflation. Det er det laveste antal siden 1939. I 1958 var der 950. Man håber dog at være nået op på godt 600 skibe i firserne.

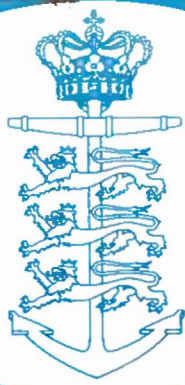
Ingen af de nye norske kanonbåde vil blive brugt til fiskeriinspektionstjeneste eller patruljering omkring olieplatformene i Nordsøen, siger Forsvarets Overkommando. Når de 6 kommende både bygges større, skyldes det udelukkende ønsket om at forbedre sødygtigheden og forholdene for besætningen.

Englands ældste ubåd ANDREW, 1.400 t, fra 1945 har været på sin sidste sejlads før ophugning. Som den første ubåd krydsede den neddykket Atlanterhavet i 1953.

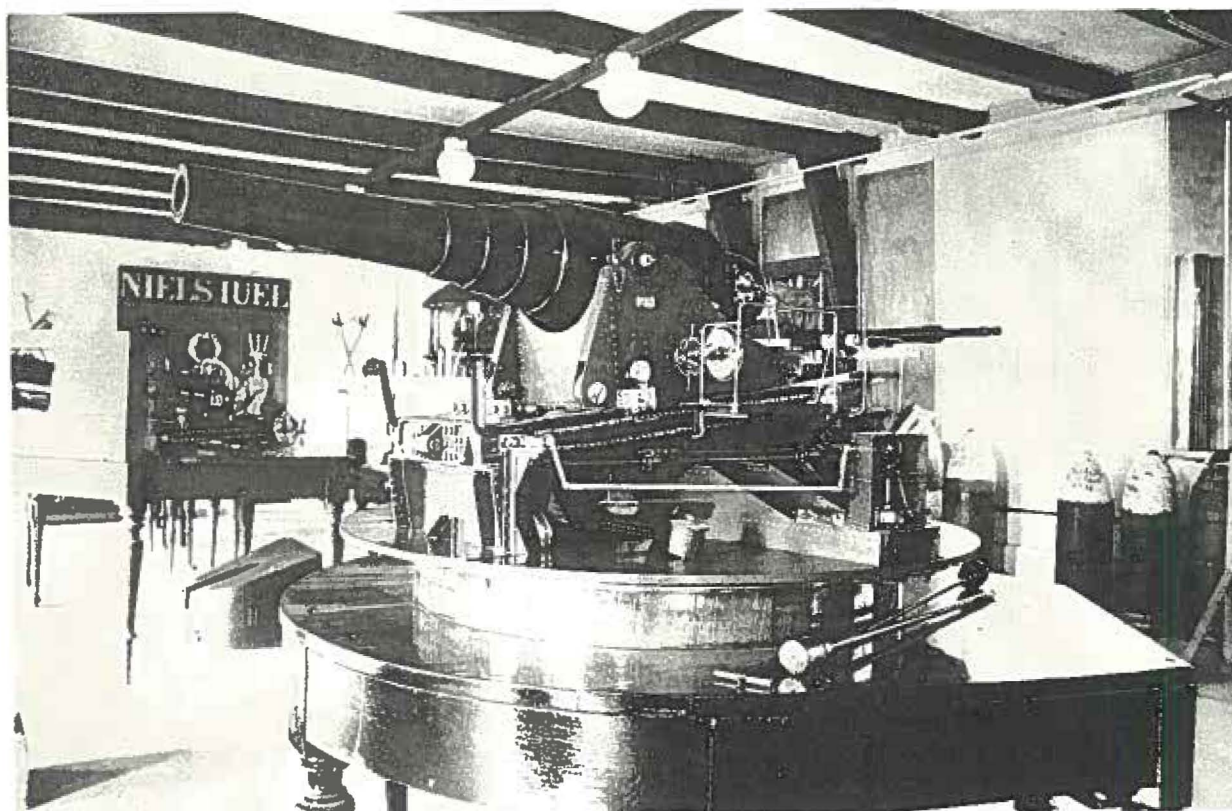
USAs flåde planlægger et jordomfattende togt næste år i anledning af 200 året for Amerikas uafhængighed. Der skal deltage 24 hvidmalede orlogsskibe. The Great White Fleet blev med held gennemført i 1908, da man på et lignende togt udsejlede 42.220 sømil på 434 dage.

De svenske ubåde har holdt 70 års jubilæum. Den første, HAJEN, udgik i 1922 og er nu museumsskib i Karlskrona. De ældste i tjeneste er i øvrigt af ABORREN-klassen og falder nu for aldersgrænsen. MAKRILLEN er netop solgt til ophugning.

Thøstrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Model af KRUPP-PJECE 1879

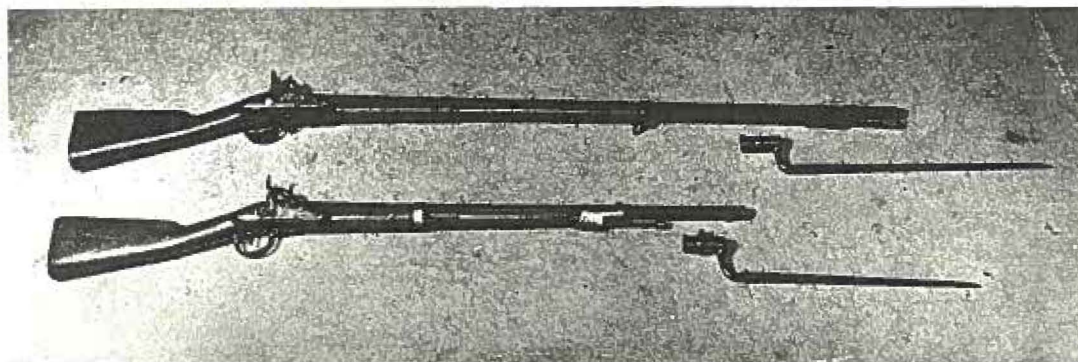
Museumsmagasinet's sjældenheder

I denne artikel gives endnu nogle glimt af de mange sjældenheder, der findes i Søværnets Museumsmagasin i Bohlendachhuset.

Et gammelt ordsprog siger, at historien gentager sig, og om ordsprogets rigtighed får man syn for sagn, når man i Museumsmagasinet ser Napoleons og Hitlers "drenggevær" og hører historien bag dem.

Da Napoleons "Grande Armé" i 1812 havde travet de mange tusinde kilometer fra Paris for at indtage Moskva, og da de endelig kom til målet og kun fandt en brændende by forladt af indbyggerne, gik arméen på tilbagetog til grunde i den russiske vinters iskolde favntag. Nye krige skulle imidlertid føres, nye felttog planlægges og nye arméer stemples op af jor-

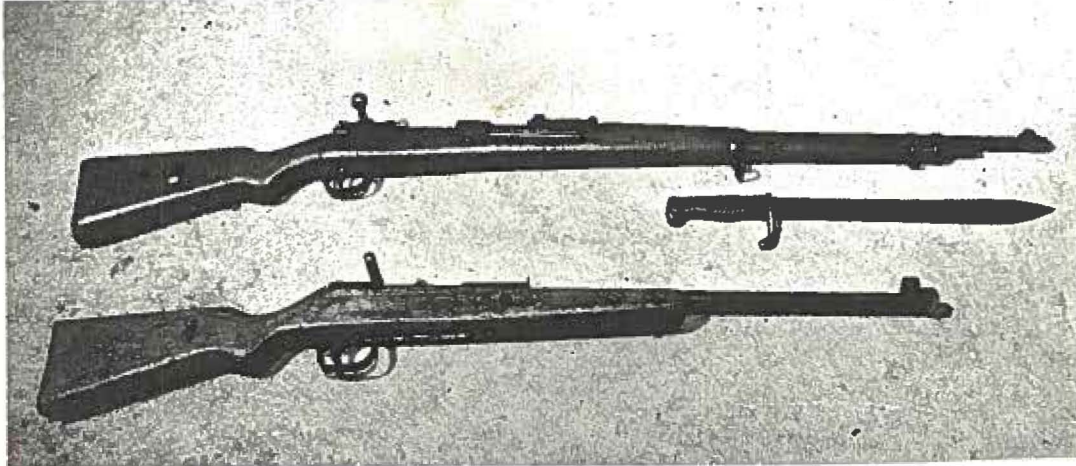
Napoleons armégevær og drenggevær 1813

den, men da det var småt med voksne soldater, indkaldte man drenge i 13-14 årsalderen og bevæbnede dem med et såkaldt "drengegevær". Det almindelige franske armégevær dengang var fra kolben til munden 1,45 m langt og vejede 5 kilo. "Drengegeværet" var 1,12 m langt og vejede kun 3,0 kilo. Men skyde kunne det!

Da Hitlers arméer 130 år senere også var på tilbagetog over hele Europa, og da den endelige kamp om selve Tysklands eksistens skulle udkæmpes, indkaldte man også drenge og gamle mænd for at danne den såkaldte "Folkestorm". Disse kadrer blev bevæbnet med et "drengegevær". Den almindelige tyske infanteririffel var fra kolben til munden 1,25 m langt og vejede 5 kilo. "Drengegeværet" var 1 m langt og vejede 3,75 kilo. Det tyske "drengegevær" var dog livsfarligt at bruge, og når det affyredes, blev skytten ofte dræbt eller såret.

Den på billedet viste pjece er en arbejdende model af en 30 cm Krupp kanon fra 1879. Den har været opstillet som forreste pjece i panserskibet HELGOLAND, 5.480 t. i et såkaldt Barbettetårn. Pjecen var efter datidens forhold et mekanisk mesterværk.

En gennemgang af Museumsmagasinet's righoldige samlinger bør afsluttes i chefens kahyt. På førstesalen ved den nordlige endevæg er chefskahytten fra fregatten FYEN opbygget. Fregatten var søværnets sidste fuldriggede skib, der, indtil den i 1956 blev solgt til ophugning, i mange år havde været anvendt som kaserneskip og ligget fast fortøjet ved "Elefanten". Endnu er der sikkert mange i søværnet, der vil erindre deres første eksercerskole med underbringelse på FYENs banjer. Det lykkedes at redde chefskahytten før ophugningen af skibet, og endnu en perle blev indlemmet i Museumsmagasinet.

Hitlers infanteririffel og drengesgevær 1944

Bohlendachhuset fortjener langt større besøg. I fjor kom der 3.902 interesserede, men heraf var kun 1.476 militære - altså mindre end halvdelen. Et langt større besøg af søværnets personel vil blive hilst med glæde. (MST)

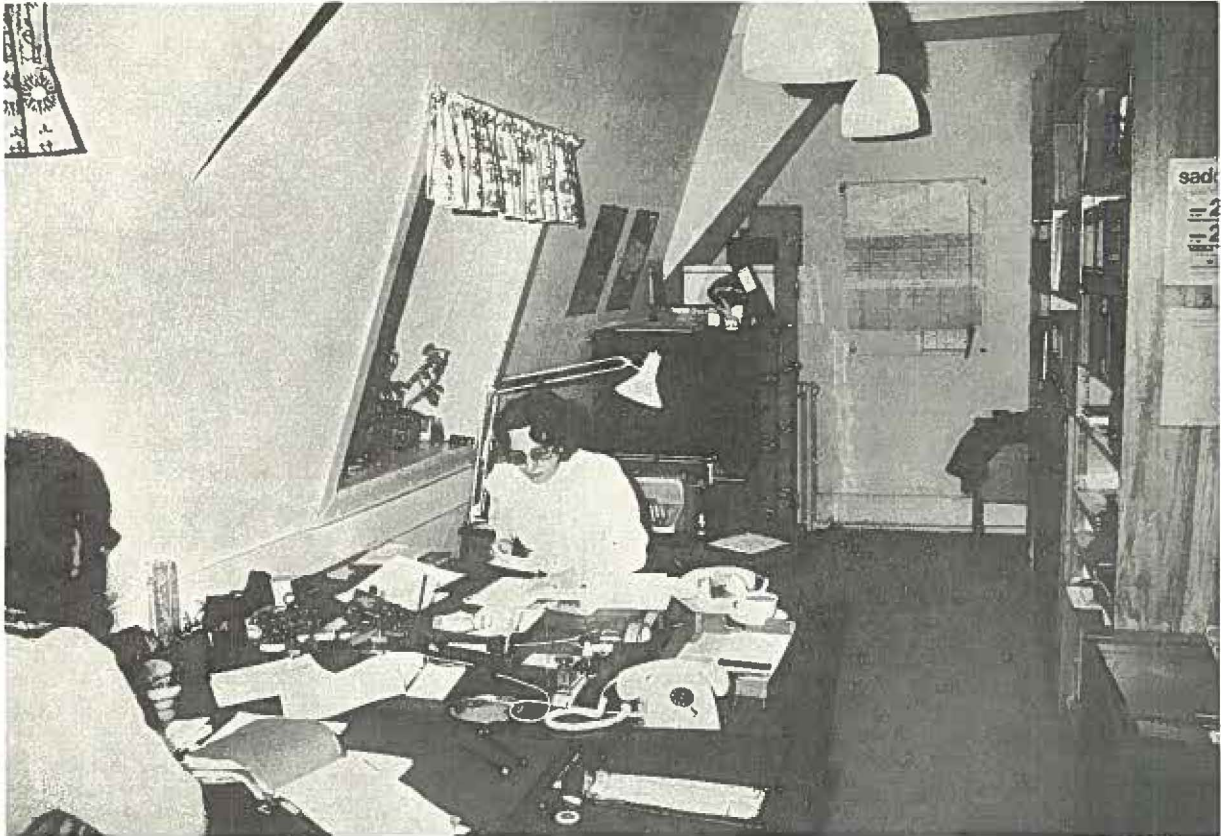
Byggeri på Sjællands Odde

Ved ophævelsen af byggestoppet for statsvirksomheder er der kommet gang i det planlagte byggeri til Artillerikursus på Marinestation Sjællands Odde. Bygningsarbejderne omfatter en udbygning af marinestationens el-central med henblik på en rationalisering og en forøgelse af strømkapaciteten. I forbindelse med udbygningen indrettes rum til skolens ladeøvelsesapparater, 127 mm, 76 mm og 40 mm, således at disse ladeøvelsesapparater kan fjernes fra den egentlige undervisningsbygning, hvor larmen, når de anvendtes, forstyrrede undervisningen i klasseværelserne.

Den anden udbygning på spidsen af Odden gælder en ny undervisningsbygning til missilsystemet Sea Sparrow og til Rachel-installationerne. Rachel-anlægget er ildledelsesanlægget til den nye 76 mm pjece i de nye torpedobåde. (ASO)

Marinehjemmeværnet nu på Holmen

Søværns-Orientering omtalte for nylig de store omflytninger, der finder sted på Holmen. En af disse flytninger blev tilendebragt i denne uge. Det var Marinehjemmeværns-distrikt 3 og Kvindeligt Marinekorps distrikt 3, der flyttede fra de hidtidige lokaler i Bombebøssen i Overgaden over Vandet til den historiske Nyholms Hovedvagt.

Et kig ind i sekretariatet

Indflytningen på Holmen begyndte allerede den 11. december, men først efter afslutning af en række nødvendige installationsarbejder var de to organisationer klar til indvielsen. Den skete ved en reception den 14. januar med mange gæster, bl.a. chefen for søværnet. (MST)

Indland kort

Forsvarschefen besøgte Flådestation Frederikshavn den 14. januar og Flådestation Korsør dagen efter. Begge steder var der rundvisning og orientering samt møder med kontaktudvalg og ledelse.

Søværnets Frømandskorps har et udkast til en oplysningsplakat om korpset til alle tjenestesteder, men der bliver ikke brug for den lige nu. Tilmeldingen til frømandsuddannelsen, der begynder i marts, har været så stor, at en oplysningsplakat ikke er nødvendig.

I Søværns-Orienterings omtale kort før jul af de farlige flybomber, der blev brugt som havepynt på Fyn, opfordrede vi TV til af og til at advare folk mod farlige genstande. TV har haft et kamerahold på Flåde-

station Korsør i sagens anledning - resultatet kan ses i Landet Rundt den 20. januar.

Chefen for Søværnet inspicerer inspektionsskibet VÆDDEREN den 22. januar. Inspektionen finder sted på Holmen og i Køge Bugt.

Flådestation Korsør har haft en ejendommelig eftersøgning i Storebælt. En færge observerede en drivende campingvogn ved Halskov Rev Fyr. Det lykkedes ikke en motorbåd fra flådestationen at finde den, men minestrygeren EGERNESUND fandt den ved Agersø. Det er endnu ikke opklaret, hvordan campingvognen var havnet i Bæltet.

Udland kort

En svensk arbejdsgruppe undersøger, om værnepligten kan udnyttes som et instrument under vekslende konjunkturer. Tanken er, at under højkonjunkturer skal de 45.000 årlige indkaldelser mindskes, men til gengæld øges under lavkonjunkturer.

Den amerikanske ministryger ENHANCE har haft en voldsom brand i maskinrummet 43 miles syd for San Diego i Californien. 10 værnepligtige blev syge af røgforgiftning og blev i helikopter fløjet til hospital. Årsagen til branden, der anrettede stor skade, kendes ikke.

Det norske Stortings forsvarskomiteé har anmodet handelsministeriet om at nyvurdere beredskabslovgivningen på baggrund af oliekrisen i fjor. Komiteén mener, at regeringen ikke havde fornøden oversigt over forsyningssituationen.

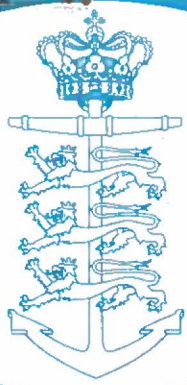
Personel fra den britiske flåde har med helikopter for første gang besøgt den lille klippeø Shag Rocks, der hører til Falklandsøerne. Det britiske flag blev hejst, og der blev indsamlet geologisk materiale. Argentina bestrider briternes suverænitæt over øgruppen, der i farvandet menes at have store olieforekomster.

Den svenske forsvarsledelse har accepteret de faste forbindelser over Øresund, oplyser Sydsvenska Dagbladet. Sagen er hemmelig, men det vides, at både forsvarschefen og hærchefen har været meget betænkelige af hensyn til de militære konsekvenser - navnlig for broens vedkommende.

Den amerikanske flådes søgående kvinder vil snart komme i skibsnød, da hospitalskibet SANCTUARY på grund af besparelser tages ud af tjeneste. 19 kvindelige officerer og 97 fra andre grupper har siden 1972 gjort tjeneste på skibet, der er flådens eneste tilladte for kvinder.

Der er nu bygget 1,4 mio. tilflugtsrum-pladser i Norge, heraf er kun 174.000 finansieret af det offentlige, skønt målsætningen er 370.000 offentlige pladser. Næsten halvdelen af alle beskyttelsesrum mangler det nødvendige udstyr.

Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Isbjørneungen kort efter tilfangetagelsen

Flådestation Grønnedals isbjørn

N A N O K betyder på grønlandsk isbjørn. Denne hvidpelsede bjørn lever langs kysterne og på havisen ud for disse på den nordlige halvkugle i de arktiske egne.

For vor egen landsdel Grønlands vedkommende færdes isbjørnen langs hele østkysten og langs vestkysten nord for Upernavikdistriktet op til Thule og videre nordover herfra. Dette store vilddyr, der kan opnå en længde af 2,5 meter fra snude og til halespids, er med sin vægt på ca. 400 kg vel nok den arktiske vildmarks suveræne hersker.

KAGLE undersøger sin transportkasse

I juni 1974 indførtes der, på baggrund af en international overenskomst for bevarelsen af bl.a. den arktiske dyrebestand, en ny jagtlov for Grønland. I henhold til denne lov blev det forbudt alle ikke-grønlandere, deriblandt syddanskere, at jage og at skyde bl.a. isbjørne. En tilsyneladende smuk og miljøbevarende, men ikke en virkeligt gennemtænkt lov.

Man havde åbenbart ikke tænkt på, at en håndfuld syddanskere lever en risikofyldt tilværelse i Nordøstgrønland, nemlig mændene fra SIRIUS-slædepatrulje, der kontinuerligt afpatruljerer de øde sneørkener heroppe for at kontrollere, at den danske højhedsret over området ikke krænkes.

For ikke mange uger siden stod et slædehold fra patruljen pludselig overfor en stor isbjørn, der var kommet ind midt imellem slædehundene. Det var en dødsens farlig situation for hundene, idet det før var sket, at en isbjørn havde snuppet et par hunde. Situationen var ikke alene farlig for hundene, men også for slædepatruljens medlemmer, der ville komme i en vanskelig situation, såfremt en del af eller hele hundeforspandet mistedes. At skyde isbjørnen, hvad der havde været det naturligste i den givne situation, ville have været ulovligt. Bjørnen lod sig heldigvis skræmme væk med en signalpistol, men ville det også være tilfældet en anden gang?

Søværnet har søgt om dispensation for denne lovs rigoristiske skydeforbud for SIRIUS-patruljen.

Selv om der ikke permanent lever isbjørne på Grønlands vestkyst syd for Upernavikdistriktet, kommer der dog af og til en bjørn ind på denne kyst. I årtusinder har den sydgående østgrønlandske havstrøm ført storisen den lange vej ned langs østkysten for mod slutningen af året at komme til Grønlands sydspids Kap Farvel. Kommet rundt om "Kappen" bliver isen grebet af den nordgående vestgrønlandske havstrøm og føres op igennem Davisstrædet for at lægge sit kvælergreb om de syd- og midtgrønlandske fjorde.

Hvor højt storisen når op, er lidt forskelligt fra år til år. Normalt når den ikke længere op end til Færingehavn syd for Godthåb, men i strenge vintre kan den komme helt op til selve Godthåb, ja endog helt op til Sukkertoppen syd for Søndre Strømfjord. Storisen kan holde til helt hen i juli - august måned, før den smelter eller driver til havs. Østkystens isbjørne, der bl.a. lever af sæler fanget langs kanten af storisen, kommer af og til med isen rundt om "Kappen" og om på vestsiden af Grønland.

I begyndelsen af tresserne observeredes en isbjørn inde i selve Arsukfjorden i nærheden af Flådestation Grønnedal. Den blev skudt her. Omkring 1970 blev der skudt en isbjørn i storisen ved Cook-øerne ved indsejlingen til Godthåbsfjorden, og i sidste sommers storisperiode lykkedes det en fisker fra udstedet Arsuk, der ligger ca. 20 km fra Flådestation Grønnedal, at nedlægge en isbjørnehun i storisen og med lasso at fange hendes flygtende 9 måneder gamle unge.

Det lykkedes at få ungen overført til flådestationen, hvor den snart blev alles kæledægge, ikke alene for flådestationens personel, men også for beboerne i Ivigtut. Isbjørneungen fik navnet KAGLE, der er den almindelige betegnelse for en menig under hans første 3 måneders ophold på Flådestation Grønnedal. Fra den 26. juni og i syv uger var KAGLE på flådestationen, indtil den under stor deltagelse den 14. august indskibedes i NANOK S i Ivigtut for at foretage den lange rejse til isbjørnegrotten i Københavns Zoologiske Have.

Købesummen til fiskeren fra Arsuk for KAGLE - 3.000 kr. - samt yderligere 1.000 kr. til indkøb af "ekstraforplejning" indsamledes af Flådestation Grønnedals personel samt blandt kryolitbruddet Ivigtuts beboere.

(FLS GDL)

Nye fartøjer til Hjemmeværnet

I et for årstiden typisk halvkoldt og fugtigt vejr afleverede Svendborg værft den 20. december sine nybygninger nr. 149 og 150 til Hjemmeværnskommandoen i overværelse af en indbudt forsamling af gæster fra Søværnets Materielkommando, Hjemmeværnet samt repræsentanter for værftet. Blandt gæs-

terne fra Hjemmeværnet var marinehjemmeværnsinspektøren, kommandør O.J.Odder, og cheferne for de to flotiller, der overtager nybygningerne, flotillecheferne V.Skjoldborg, Århus, og W.Petersen, Kolding.

Den officielle del af afleveringen foregik ved værftets sydvestkaj, hvor fartøjerne var fortøjede med flag over toppene og almindeligt stutflag agter. Under kommando af direktøren for Svendborg værft skiftedes flaget agter til orlogsflag, hvorefter der udbragtes et leve for fartøjerne.

Efter afleveringen var værftet vært ved en sammenkomst på Hotel Troense.

Fartøjerne, der benævnes MHV 94 og MHV 95, er tredje og fjerde fartøj i den serie på seks stålkuttere, der under fællesbetegnelsen MHV 90-klassen skal indgå i Marinehjemmeværnets flåde som erstatning for kuttere, der er så gamle, at reparation ikke længere er lønnende.

MHV 94 og MHV 95 blev i Svendborg julen over under tilsyn af Svendborgflotillens fartøjsmester, Poul Lanter Jørgensen. Efter nytår blev de forlagt til Flådestation Korsør, hvor de i slutningen af januar hver vil få installeret en 20 mm kanon. Når kanonen er installeret, og installationsskydningerne er tilendebragt med tilfredsstillende resultat, vil fartøjerne blive overført til henholdsvis Hjemmeværnsflotille 124, Århus og Hjemmeværnsflotille 135, Kolding.

(MHV)

Britisk fregatanker fundet ved Odden

Kampen ved Sjællands Odde 1808, mellem det danske linjeskib PRINDS CHRISTIAN FREDERIK og de to britiske linjeskibe STATELY og NASSAU samt tre britiske fregatter, hvor det danske linjeskib som et brændende og sønderskudt vrak blev sat på grund og sank syd for den nuværende Odden havn, ca. 300 meter fra land, mindes stadig på Odden med gudstjeneste og kransenedlægning på krigergraven på Odden kirkegård den 22. marts.

Selve stedet, hvor linjeskibet sank, har de sidste år været et yndet dykkemål for sportsdykkere. Sidste forår fandt Odden-fiskere og medlemmer af Holbæk Sportsdykkerklub et gammelt skibsanker. Det blev fisket op af en stenfisker fra Odden, og eksperter fra Nationalmuseet har kunnet fastslå, at det ikke er et linjeskibsanker. Dertil er det for lille samt af en type, der ikke anvendtes i den danske flåde. Eksperterne mener, at det sandsynligvis stammer fra en af de britiske fregatter, der i sin tid ankrede på stedet efter kampen.

Ankret er nu under restaurering og vil, når denne er tilendebragt, blive opsat på havnepladsen ved Odden havn.

(MAS ODD).

Optimisme i den svenske flåde

Den svenske flådes 1.skoledeling er i gang med en række større øvelser. Delingen består af jageren GÅSTRIKLAND, patruljefartøjet JÅGAREN og tre minestrygere af HANO-klassen. Flotillechef er kommandørkaptajn Tord Högelin. Skoledelingens opgave er uddannelse af såvel kadetter som andre befalingsmands-elever samt værnepligtige.

Flådens chef, viceadmiral Bengt Lundvall, overværede en del af øvelsen i Østersøen om bord i GÅSTRIKLAND. Han siger, at han ser positivt på marinens fremtid. Den vil betyde mindre fartøjer, men med større slagkraft, bl.a. gennem udrustning med missiler. Det er ønskeligt, at der produceres et svensk missil, der kan anvendes af både skibe, kystartilleri og fly. Marinen vil lægge stor vægt på patruljebåde af den norske JÅGAREN-klasse på 500 t. Det er tænkeligt, at det norske Pinguin-missil indføres i denne klasse, men ønskemålet er et missil med større rækkevidde.

Minefartøjet ALVSNABBEN skal nu erstattes, og flåden behøver et nyt minefartøj, som også kan bruges til uddannelsesfartøj, og som er så moderne, at det kan holde til år 2000. Luftpude-fartøjer kan vise sig formålstjenelige for den svenske flåde, men de er endnu for lidt gennemprøvet.

Fremtiden vil også indebære en udvidelse af territorialgrænser og stærkt øget interesse for havbunden og dens værdier, hvilket betyder, at marinen får endnu større områder at overvåge. Krænkelse af vore farvande sker næsten dagligt, så jeg imødeser større og større opgaver for os i fremtiden, siger flådechefen.

(MST)

Indland kort

H.M.Dronningen besøger Holmen den 29.januar og skal bl.a. overvære demonstration af brandbekæmpelse og lækstopning på Søværnets Havariskole samt bese Minørskolen, hvor der gives en orientering om Mineuskadeliggørelsestjenesten.

Søværnets ITV-gruppe har udarbejdet et informationshefte, der fortæller, hvad Internt TV kan, og hvortil og hvorledes det kan anvendes. Desuden gives der en oversigt over de programmer, der indtil nu er udarbejdet til undervisning i søværnet.

Flådestation Frederikshavn har den 7. januar på årsdagen for bugserbådsulykken lagt krans på bugserbådsfører Harry Madsens og basemekaniker Kristian Børge Christiansens grave.

Chefen for Søværnet har imødekommet et ønske fra Korsør by om at adoptere minelæggeren SJÆLLAND i anledning af byens 550 årsdag. Minelæggeren besøger derfor Korsør i dagene omkring den 26. november. Korsør har tidligere adopteret minelæggeren LINDORMEN.

Udland kort

Den svenske forsvarschef har i Karlskrona navngivet den 7. torpedobåd i SPICA-klassen - UMEÅ. Samtidig afleverede værftet søsterbåden VÅSTERVIK, der tilfredsstillende har klaret alle kontrolprøver. UMEÅ var værftets nybygning nr. 375.

Den tidligere sovjetiske krydser ADMIRAL SENJAVIN er blevet ombygget til kommandoskib. Ved ændringen er bl.a. de agterste 152 mm kanontårne fjernet og erstattet med hangar og platform til helikopter.

De tyrkiske torpedobåde af KARTAL-klassen, der er bygget i tresserne i Vesttyskland, udrustes nu med norske Pinguin-missiler. Den første båd, MELTEN, er igang med prøveskydninger.

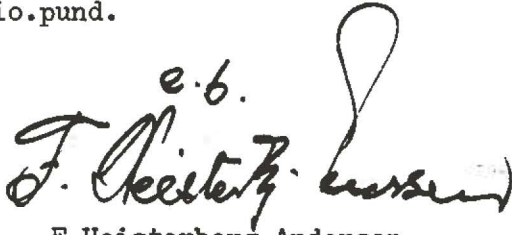
Det norske forsvar har åbnet et farmaceutisk laboratorium i Oslo. Det skal spare forsvaret for store udgifter til lægemidler og skal samarbejde med statens medicinaldepot, der varetager Norges lægemiddelberedskab.

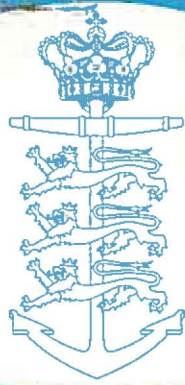
Ved søsætningen af den franske ubåd AGOSTA sagde forsvarsministeren, at flåden inden for det næste tiår vil råde over mindst 20 supermoderne ubåde, heraf 16 med atomudrustning. Flere lande, bl.a. Spanien og Frankrig, har vist stor interesse for franske ubåde.

Kuwait's forsvarsminister, Sheik Abdallah al Sabak, har oplyst, at man har undertegnet kontrakt med USA og Frankrig om levering af nye fly, og at man forhandler med Sovjet om våbenkøb. Kuwait har afgivet bestilling på nye fartøjer til flåden og indkaldt eksperter, der skal undersøge mulighederne for en orlogsbase.

Kongsberg Våpenfabrikk skal projekttere og producere et våbenkontrolsystem til den norske flåde. Der skal bygges udstyr til 14 torpedobåde af den nye HAUK-klasse, bl.a. trådstyrede torpedoer, luftværnskanon og Penguinmissiler. Ordren er på 100 mio.kr.

Den franske Kier-gruppe skal udbygge flådebasen i Devonport for 45 mio. pund. Det franske selskab er allerede i gang med at bygge en ny fregatdok i Devonport til 15 mio.pund.

e.b.

F.Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Forsvarschefen på flådestationerne

Forsvarschefen, general O.Blixenkroner-Møller, besøgte to flådestationer i sidste uge. Den 14. januar var han i Frederikshavn og dagen efter i Korsør. Begge steder var der orientering, rundvisning og møder med samarbejdsudvalgene og ledelsen.

I Korsør sagde generalen, at der har været talt om nedlæggelse af

flådestationen, men der er ingen, der vil foreslå det nu. Derimod er et spørgsmål om nedtrapning af aktiviteterne i større eller mindre grad måske uundgåeligt. Jeg har set, at man arbejder meget effektivt på flådestationen, og jeg har fået et godt indtryk af både den og det personel, der er beskæftiget her - civilt som militært.

Helt udenfor programmet ønskede forsvarschefen også at se både de sejlene og de oplagte enheder i havnen, men til gengæld måtte Minedepot Egø undvære besøg. Der blev også tid til en tur til Søbatteriet med Y 375, en af de nye Botvedbåde. Undervejs prøvede forsvarschefen at sejle båden - det er vist første gang, en general har manøvreret en af søværnets enheder.

(MST)

487 søredningsaktioner

I 1974 iværksatte Søredningstjenesten under Søværnets operative Kommando 487 aktioner for at redde, eftersøge eller assistere nødstedte på søen. Der har været en meget kraftig stigning i antallet af eftersøgninger og ulykker, nemlig ca. 45% i forhold til året før. Ved en vurdering har det vist sig, at hver fjerde aktion er forårsaget af udenlandske statsborgere, og at over halvdelen af aktionerne skyldes ikke-professionelle søfolks optræden på søen.

De 487 aktioner omfattede 43 eftersøgninger af erhvervsmæssige skibe, 228 efter lystfartøjer, lystfiskere og jægere, 14 til pumpeassistance og 7 til slukningshjælp, 3 gjaldt evakuering af skibsbesætninger og 52 evakuering af patienter fra skibe, boreplatforme o.l.. Der var 4 eftersøgninger af fly og 22 af overbordfaldne personer og forsvundne under badning og svømmedykning. 13 aktioner afblæstes, fordi situationen kom under kontrol, og endelig var der 10 aktioner, hvor ingen nødsituation kunne erkendes. Det gjaldt bl.a. 20 falske alarmeringer eller affyring af fyrværkeri fra land.

Rapporten har specificeret de aktioner, der skyldes udenlandske statsborgere, med følgende resultat: 50 tyske, 27 svenske, 16 britiske, 8 norske, 6 polske og 11 fra andre nationer.

Til sammenligning med de 487 aktioner i 1974, anføres de sidste 6 foregående års tal. I 1968 var der 226 aktioner, i 1969 320, i 1970 264, i 1971 273, i 1972 290 og i 1973 338 aktioner.

Søredningstjenesten benytter lejligheden til at indskærpe de internationale søvejsreglers bestemmelser om anvendelse af nødsignaler. Der har igen været for mange uden grund.

(SOK)

De farlige genstande

Minedepot Grelshedes mineuskadeliggørelseshold havde i oktober kvartal 40 udrykninger, heraf 30 efter farlige genstande.

Udrykningerne omfattede bl.a. 4 hornminer, 1 afstandsmine, 1 87 mm og 1 37 mm mortergranat, 1 20 mm projektil, 2 håndgranater, 11 detonatorer, 300 morterpatroner, 500 geværpatroner, 9 nødraketter, 2 faldskærmsblus, 8 ubådsblus, 3 nødblus, 2 topplader til mineankre, 1 sonarbøje, 1 minestrygningsflyder, 1 radarskærm, 2 mineskaller, 1 flypropel, 1 minestrygningsparavane og 10 Location marinemarkere.

Holdet kørte 5.435 km og sejlede med orlogskuttere.

Minedepot Dråbys mineuskadeliggørelseshold havde samtidig 30 udrykninger. De omfattede bl.a. 1 engelsk afstandsmine, 1 engelsk kontaktmine, 1900 stk. håndvåbenammunition, en række signalblus og markører, 4 sonarbøjer, 1 brandstofbeholder, 7 nødraketter, 2 kalipatroner, 3 faldskærmsblus, 12 signalpatroner, 2 pontoner, en sonarreflektor og 2 200 l tromler.

Holdet kørte 4.916 km og sejlede også med orlogskuttere.

(FLS FRH)

Badekar til kolde personer

I det kommende inspektionsskib vil der i operationsstuen i hospitalet blive installeret et badekar som underlag for operationslejet. Det tænkes anvendt i forbindelse med behandling af patienter med akut nedkølet legems-temperatur (akut hypotermi), f. eks. efter ophold i havvand.

I inspektionsskibet VÆDDEREN er der installeret et badekar til den slags tilfælde. Det er anbragt i det tidligere sergentstirrids. HVIDBJØRNEN har for egne midler købt et brugt badekar, forstærket bunden og udarbejdet en procedure for ophentning fra last, surring i agterste baderum, fyldning m.v.. Fra alarmering til badekarret er klar til brug, går der ca. 10 minutter. Tidsfaktoren og arbejdsforholdene for læge og sanitetspersonel er efter lægeligt skøn nogenlunde tilfredsstillende.

En permanent opstilling af et badekar i det tidligere stirrids, som det er gjort i VÆDDEREN, er lægeligt set en bedre, men også dyrere løsning. Søværnets Materielkommando anslår udgifterne til ca. 11.000 kr. pr. skib, mens udgifterne til anskaffelse af et badekar til tilrigning er væsentligt mindre, ligesom stirridset vil være til rådighed for andre formål.

Chefen for Søværnet har anmodet Fregateskadren om at udtale sig om, hvorvidt det skønnes rimeligt at stille det tidligere sergentstirrids i inspektionsskibene til rådighed, eller om den lægeligt set ringere løsning bør foretrækkes. Det ønskes også oplyst, om der er behov for at forsyne PEDER SKRAM-klassen med et badekar til tilrigning. (MST)

Gammel dansk spionage afsløres

Maritim dansk spionage mod Sverige skal afsløres på en udstilling i Karlskrona. Det skal dog straks siges, at det er en lidt ældre historie, som svenskerne sikkert nok vil tilgive os.

I 1700-tallet og helt frem til begyndelsen af 1800 var den danske flåde meget interesseret i at kortlægge Østersøen og studere den svenske flådes hovedbase i Karlskrona. Intendenten ved Marinemuseet i Karlskrona, Ole Lisberg-Jensen, der er dansk, har gennem arkivforskning i København fundet 13 spion-søkort og 13 spion-tegninger fra den tid.

Tegningerne er særdeles veludførte og viser, hvordan man byggede dokker i Karlskrona, og hvordan orlogsværftet var placeret. Materialet viser, at danskerne havde skaffet sig et godt billede af den blekingske skærgård og indsejlingsmulighederne til Karlskrona på basis af bl.a. vanddybder. Flere af søkortene har vist sig at være lige så gode, som svenskernes egne.

Ole Lisberg-Jensen siger, at den danske maritime spionage mod Sverige var meget intensiv i de nævnte år. Spionagen ophørte først efter Napoleons-krigenes slutning, da interessen for fredeligt nordisk samarbejde begyndte at gøre sig gældende. Hele materialet udstilles i forbindelse med Karlskronas 300 årsdag. (MST)

Indland kort

Årets første nationale øvelse, Small Play, blev afviklet i perioden 13.-17. januar. Den fandt sted i Kattegat, Bælterne og Østersøen. De fleste udrustede enheder deltog under ledelse af chefen for Torpedobådseskadren.

Chefen for Søværnet inspicerede inspektionsskibet VÆDDEREN den 22. januar. Inspektionen fandt sted under forlægning fra Holmen til Køge Bugt og retur.

Kontreadmiral C.A. Bruuns legat, der årligt uddeles til to yngre officerer af B-linien af artilleri-, mine- eller torpedotjenestegrenen som anerkendelse for udvist dygtighed, er blevet tildelt løjtnant O.T.Thomsen, Minedepot Bøstrup, og løjtnant B.Fangel, Søværnets Konstabelskole.

Forsvarskommandoen har anmodet Forsvarets Materielintendantur om at anskaffe 2.000 sæt sengetøj i indeværende finansår til fordeling mellem søværnet og flyvevåbnet. Søværnets andel vil udgøre 1.000 sæt.

Chefen for Søværnet har efter indstilling fra Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole udnævnt 6 sergenter af navigatørlinien og 7 af maskinlinien til sekondløjtnanter af reserven. Udnævnelsen gælder fra 20. januar.

Søværnets Teknikinspektør har på Chefen for Søværnets vegne inspiceret bevogtningsfartøjerne NYMFEN og NEPTUN den 24. januar. Inspektionen fandt sted i Rønne havn og under sejlads i farvandet omkring Bornholm.

Udland kort

Den nye amerikanske Stillehavsflåde, der ventes formeret i juni, kommer til at bestå af ca. 200 skibe og 70.000 mand. Viceadmiral Robert S. Salzer ventes udnævnt til chef. Han får en stab på ca. 500 medarbejdere.

Skroget af Sveriges sidste panserskib OSCAR II er under ophugning. Skibet blev søsat i 1905 og opnåede at gøre tjeneste i to verdenskrige. I 1950 udgik det af flådens tal og førte i 24 år en mindre glørværdig tilværelse som skydemål for Berga örlogsskolor.

Sovjet har taget verdens første atomdrevne fyr i brug i Østersøen, oplyser Pravda. Det har to termoelektriske generatorer, som kan fungere i mange år uden tilsyn. Fyret fjernstyres fra land og flere er under bygning.

Prinsen af Wales gennemfører et nyt afsnit af sin militæruddannelse. Han er blevet tilkommanderet en helikopter-delning for at få mere pilottræning.

De lingen baseres i marts om bord i kommandoskibet HERMES.

Det norske forsvar bevilgede i fjor 2.544 ansøgninger om fritagelse for militærtjeneste. Det var 103 flere end i fjor, men samtidig søgte det hidtil største antal - 137 - tilbage til forsvaret fra civil tjeneste.

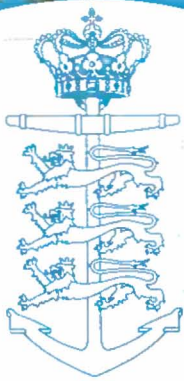
Den amerikanske flåde mangler 15% teknik- og maskinbefalingsmænd. Fornyelig blev hangarskibet CORAL SEA forsinket en hel måned, fordi de pågældende officerer ikke kunne skaffes. Skibet er langt om længe afsejlet til Stillehavsflåden.

Karlskrona bliver til sommer centrum for et stort antal svenske marine- og flylotter. Der etableres otte skoler, der skal uddanne lotter i bl.a. forplejnings-, plotter- og instruktørtjeneste.

Den engelske flådes nyeste hjælpeskib HERALD prøver forgæves at skaffe et billede af sin forgænger med navnet fra dets tjeneste i den japanske flåde. Det blev erobret i Singapore i 1942, omdøbt til patruljebåden HEIYO og minesprængtes i 1944. Det var et af de seks britiske krigsskibe i japansk tjeneste.

e. b.
F. Heisterberg-Andersen

F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Dronning Margrethe besøger Margretheholm

Igen i år aflagde Dronning Margrethe besøg på Holmen den 29. januar. Sidste år besøgte 5 forskellige tjenestesteder på Nyholm, Frederiksholm og på Arsenaløen. Besøget i år gik først til Teknikskolens havarikursus på Margretheholm.

Hds. Majestæt blev her modtaget af Chefen for Søværnet, hvorefter sektionschef i Marinestaben, kommandørkaptajn Å.Jans, i et af Havariskolens klasseværelser gav en orientering om søværnets uddannelsessystem. Lederen af Havariskolen (Teknikskolens ABCD-kursus), orlogskaptajn J.E.Haack-Møller, orienterede dernæst om skolens opgaver såvel indenfor søværnet som opgaverne ved uddannelse af handelsskibsofficerer i brandbekæmpelse og i lækstop-

ning. Derpå overværede Dronningen praktiske øvelser i slukning af oliebrande og bekæmpelse af læskader, ligesom forskellige typer af redningsmidler blev forevist.

Efter disse øvelser kørtes til Våbenskolens Minekursus i bygningen ved Frederiks Bastion, hvor Mineuskadeliggørelsestjenesten og Minesamlingen har til huse. Her orienterede chefen for Søværnets Våbenskole, kommandørkapitajn K.Malmkjær, om minekrigen i de danske farvande under de to verdenskrige med demonstration af forskellige minetyper og minetændsystemer samt om mineuskadeliggørelsestjenestens organisation og arbejde, et arbejde, der tiltrods for, at den Anden Verdenskrigs afslutning nu snart ligger 30 år tilbage i tiden, ikke har vist tegn på mindskning.

Dronningen afsluttede sit besøg på Holmen med frokost på Søværnets Officersskole. (VBS)

Russisk skib ønskede ikke hjælp

Den 22.januar inspicerede Chefen for Søværnet inspektionsskibet VÆDDEREN, og allerede 2 dage efter kom den nyuddannede besætning ud for sølivets strabadser. Vindmåleren var helt i bund og søen imod det meste af sejladsen til Færøerne i weekenden.

At det nu efter forskolen og typetræningen var alvor, gik yderligere op for besætningen, da der omkring Fair Isle opstod brand i hangaren. Den kunne have fået katastrofale følger, men medførte heldigvis kun mindre skader på helikopteren og nogle elektriske installationer.

Den barske virkelighed blev igen understreget under den første inspektionsejlad, da VÆDDEREN blev dirigeret til en position et halvt hundrede sømil nord for Færøerne, hvor en helt ny russisk hæktrawler BEREZINA med 52 mands besætning var i brand og havde udsendt nødsignaler. VÆDDERENS helikopter rapporterede, at 41 mand var gået i redningsbådene og 11 mand forblevet om bord. Ingen andre skibe var nået frem til det nødstedte skib, men alligevel fjernede de motordrevne redningsbåde sig, da inspektionsskibet ville i kontakt med dem. Det viste sig, at de afventede en anden russisk trawlers ankomst.

Selvom det brændte kraftigt, ignoreredes samtlige henvendelser til de russiske skibe, om der kunne ydes assistance. Først efter 8 timers forløb lykkedes det at få et senere tilkommende russisk moderskib til at svare. Man "misforstod" VÆDDERENS forespørgsel og spurgte, hvilken assistance russerne kunne yde inspektionsskibet. Efter en korrektion af "misforståelsen" udtalte moderskibet, at man ikke havde rekvireret assistance fra VÆDDEREN, der dog forblev på stedet endnu 4 timer som tilskuer. (VDRN)

Særdeles godt sømandskab

Chefen for søværnet har overfor chef og besætning på inspektionskutteren AGPA udtalt sin påskønnelse af særdeles godt sømandskab.

Det hedder i påskønnelsen, at inspektionskutteren under søredningsaktionen den 29. og 30. november i fjor ved Sånerut i Kobberminebugten havde afgørende betydning for gennemførelse af undsætningen til det nød-stedte fiskefartøj RITA OLSEN. Redningsaktionen varede flere timer og vanskeliggjordes af de herskende vejrforhold.

Jeg finder, at De som chef for inspektionskutteren har tilrettelagt og gennemført eftersøgningen og den påfølgende bjærgning af overlevende samt genoplivning af reddede på en effektiv og professionel måde. I den anledning udtaler jeg min påskønnelse af den måde, hvorpå aktionen gennemførtes, og jeg beder Dem tilkendegive dette for besætningen - specielt overfor det frivillige mandskab i den havarerede gummibåd, der klarede den vanskelige opgave i den kraftige dønning ved Såneruts sydvestlige pynt, hedder det i chefen for søværnets påskønnelse til inspektionskutterens chef, kaptajnløjtnant K.P.Jensen. (MST)

Bedre miljø i norsk forsvar

Den norske forsvarsminister Alv Jakob Fostervoll har i Stortinget bebudet en række nyordninger, der sigter på at skabe et bedre arbejdsmiljø i forsvaret. Soldaternes dagpenge vil blive forhøjet, og det samme vil ske for korporaler og underkorporaler i Sjøforsvaret. Et forslag om hjemsendelsesgodtgørelse ved afsluttet førstegangstjeneste vil blive fremmet, og der nedsettes et udvalg, som skal vurdere den fremtidige befalingsmandsuddannelse.

Fostervoll siger, at man bør overveje oprettelsen af et lederskabsinstitut, et koordinerende og rådgivende organ for al leder- og organisationsudvikling i forsvaret. Foruden at stå for undervisning skal instituttet også deltage som konsulenter ved forsvarets afdelinger. Udvalget skal vurdere befalingsmandsudviklingen og finde moderne retningslinjer efter de metoder, der med held har været benyttet i erhvervslivet. Ministeren understreger, at kun en menneskevenlig personelpolitik med socialt sigte, miljømæssigt kan skabe godt samarbejde og arbejdsglæde.

Som en midlertidig løsning vil man fremme forslag, som sigter på at lette situationen for de lavere befalingsmandsgrupper. Et af forslagene be-

rører kravet om, at tekniske befalingsmænd kan få såkaldte rene officersgrader.

En af årsagerne til den stramme personelsituation er arbejdsmarkedssituationen og de gode tilbud og vilkår, der tilbydes en række veluddannede personelkategorier i forsvaret. Der er ingen tvivl om, at udkommando ofte er en belastning for en befalingsmand og hans familie. Det er nødvendigt fortsat at basere sig på et beordringssystem, men de negative virkninger af systemet må søges reduceret. Forsvarsministeriet vurderer for tiden bl.a. muligheden af at give den enkelte befalingsmand en hjemmebase, som han med jævne mellemrum kan komme tilbage til. Forsvarsministeriet arbejder også med bedre indkvarteringsforhold og boligmuligheder. Endelig har et udvalg i 1973 vurderet befalingsmandsordningen og foreslået en række ændringer, som ministeriet har til overvejelse.

Det er mit håb, at disse ting sammenlagt vil bidrage til at gøre forsvaret til en bedre arbejdsplads, sagde Fostervoll. (MST)

Ny vesttysk kommandoordning

Den vesttyske forbundsmarine indførte pr. 1.oktober i fjor en ny kommandostruktur.

Under marineinspektøren, viceadmiral H.Kühnle, hører nu Flådekommandoen i Glücksburg (Flag Officer Germany), hvorunder igen hører chefen for flådestyrkerne i Nordsøen, alle enheder på søen og marinens flyvevåben. Desuden hører "Marineamt" i Wilhelmshafen med uddannelse og udrustning samt Forsyningskommandoen i Wilhelmshafen, hvis hovedområde er materiel, systemvedligeholdelse, forsyningstjeneste og transport, under marineinspektøren.

(MST)

Indland kort

Ubådseskadren har indstillet, at depotskibet HENRIK GERNER, ubådene DELFINEN og SPRINGEREN samt personel fra frømandskorpset i perioden 10.-20. marts anløber Karlskrona for at benytte anlægget til uddannelse i fri udslusning af ubådspersonel.

Søværnets Våbeninspektør har på Chefen for Søværnets vegne inspiceret bevogtningsfartøjet DRYADEN den 30.januar. Inspektionen fandt sted i Rønne havn og under sejlads i farvandet omkring Bornholm. Orlogskutteren VEJRØ medvirkede ved bordingsøvelse.

Undervandsbåden SPRINGEREN aflægger rutinebesøg i Rosyth, England, inden for perioden 16. februar - 3. marts, hvor ubåden deltager i Joint Maritime Course.

Den 14. - 23. januar havde Flådestation Frederikshavn rutinemæssigt besøg af det tyske depotskib PLANET med ubåden U 2. Den 18. - 31. januar var der daglige anløb af den tyske 2. motortorpedobådsflotille med depot-skibet ELBE.

2 sergentelever af navigatørlinien og 12 af maskinlinien har bestået afsluttende prøve og udnævntes til sergenter fra 31. januar. Fra samme dato optoges 8 af dem på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskoles grundkursus for sergenter.

Udland kort

For ringe tilgang til den svenske flådes befalingsmandsgrupper vækker stor bekymring. Fornyelig måtte man i Karlskrona på grund af sygdomstilfælde gå på telefonjagt for at få en jager til søs. En nedsat arbejdsgruppe skal finde nye rekruteringsmuligheder.

Den 20. sovjetiske Antarktisk-ekspedition er med dieselskibet OB og ekspeditionsskibet PROFESSOR VISE nået frem til Oateskysten. Der er landsat et let fly og en helikopter. Forskningskibet PROFESSOR SUBOV er afsejlet fra Leningrad for at deltage i det internationale Sydpol-program.

Frankrig venter at få en ordre på bygning af en atomubåd til Irans flåde. De to lande har afsluttet en omfattende overenskomst, der bl.a. medfører, at franskmændene skal bygge et atomkraftværk i Iran. Ubådens pris ca. 28 mio. dollars.

Den amerikanske flåde har bestemt, at de lavere befalingsmandsgrupper i skibene ikke mere må lade deres køjer rede af en steward. Kun hvis f.eks. en kaptajn-løjtnant er skibschef, kan han få sengen redt. Ordren er et led i nedbrydelsen af personel-barrierer.

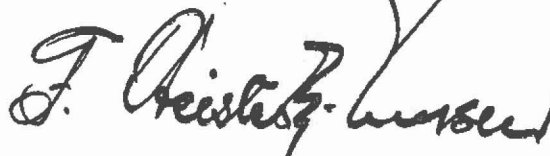
Den svenske flåde overvejer, at det nye minefartøj, der skal afløse ALVSNABBEN, forsynes med en form for containere på minedækket. De skal rumme maskinvask, renseri, skrædder, skomager, frisør, tandlæge, læge og andre funktioner, der er nødvendige for et skib på månedlange togter.

En amerikansk senator siger, at det er for galt, at 278 kommandører gør tjeneste i Pentagon, men kun 182 i flådens skibe. Hvis alle tælles med, er der 3.584 kommandører i flåden, men hovedparten gør tjeneste i land. Pentagon svarer, at det store antal kommandører er nødvendigt.

Kommandør David William Haslam udnævnes til kontreadmiral den 7. juli og til hydrographer of the Royal Navy i september. Han er 51 år og afløser kontreadmiral G.P.D.Hall. I øjeblikket er han souschef i det hydrografiske departement.

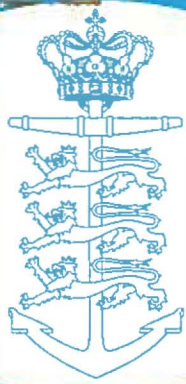
Det britiske Vosper-værft er i gang med at bygge fire nye fregatter af NITEROI-klassen til Brasilien, hvor de færdiggøres. Skibene har Olympus-gasturbiner, 30 knobs fart, 115- og 40 mm kanoner, torpedoer, Sea Cat-missiler og en Lynx-helikopter. 4.000 t.

E.6.

F.Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

For- og bagside af HOLMENS HÆDERSTEGN

97 hæderstegn uddelt i år.

Det var sikkert ikke nogen tilfældighed, at Dronning Margrethe valgte den 29. januar som besøgsdag på Flådestation København. Denne dato er som bekendt søværnets dag - dagen for indstiftelsen og tildelingen af Holmens Hæderstegn.

I år er det 174 år, siden hæderstegnet, som oprindeligt mellem Nyboerfamilierne blev kaldt Holmens Hæders Medaille, blev indstiftet.

Hæderstegnet for søværnets personel var oprindeligt forbeholdt flådens tømmere mænd. Det blev indstiftet af Kong Christian den 7. den "29. Januarii 1801" og uddeltes første gang den 15. juni samme år. Uddelingen blev foretaget samtidig med søsætningen af en nybygning, fregatten FLORA, og strækningen af kølen til et 90 kanoners skib, der skulle bære den kongelige medaillestifters navn CHRISTIAN DEN SYVENDE.

Siden den første uddeling af hæderstegnet er det altid senere blevet uddelt den 29. januar til erindring om stiftelsesdagen, der også var kongens fødselsdag. Til tildelingen var der knyttet nogle meget strenge forudsætninger, hvoraf de vigtigste var, "at man skulle have stået i Vor tjeneste udi fulde 25 år", samt at man skulle være ustraffet. Disse to kriterier er også i dag gældende for erhvervelse af hæderstegnet. Med hæderstegnet fulgte oprindeligt en årlig pengegave.

Det var Napoleonstidens ufredsår, som også kunne mærkes herhjemme, der var baggrunden for hæderstegnets indførelse. Søkrigen mellem England og Frankrig skærpedes stadig, og det bevirkede, at det neutrale Danmark måtte lade sine handelsskibe eskortere af orlogsskibe for at beskytte dem mod kaperskibe og sørøvere, der kom fra Nordafrikas kyster. Den øgede orlogsfart medførte en betydelig stigning i nybygning af orlogsskibe, og for at gøre tømmere mændenes erhverv mere attraktivt, som man vel ville sige i vore dage, indførtes hæderstegnet.

Efterhånden som årtierne er gået, er de oprindelige, strenge erhvervelseskriterier på de fleste punkter bragt i overensstemmelse med den liberale udvikling, så flere og flere personalekategorier, såvel militære som civile, har mulighed for at modtage hæderstegnet. Den 29. januar i år blev der uddelt 97.
(MST)

Hidtil største bjærgeløn

Søværnet har modtaget sin hidtil største bjærgeløn. Kammeradvokaten havde på Chefen for Søværnets vegne ved landsretten i Thorshavn rejst krav om bjærgeløn for inspektionsskibet VÆDDERENS og orlogskutteren DREJØS deltagelse i bjærgningen af den færøske linebåd VENUS i sommeren 1972. Ved landsretten blev der indgået forlig, så der til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav betales 165.000 kr., hvortil kommer det tidligere betalte rentebeløb.

Den store bjærgeløn fordeles efter sølovens bestemmelser mellem søværnet og besætningen, således at søværnet (rederiet) får 3/5 og de resterende 2/5 fordeles med 1/3 til cheferne og 2/3 til besætningerne i for-

hold til aflønningen. Ingen bliver dog rigmænd, for der er mange om delingen.

En opgørelse viser, at søværnet foruden denne sidste afgørelse i de sidste fem år har modtaget godt 207.000 kr. i bjærgeløn fordelt på 16 bjærgningsaktioner. (MST)

SIRIUS på forårspatrulje

I de første dage i denne måned indledte slædepatruljen SIRIUS i Nordøstgrønland den årlige forårspatrulje. Slædeholdenes planlagte patruljeringer har en samlet længde af 13.000 km og strækker sig fra Scorebysund i syd til Narrestrædet i nordøst. Patruljeringen af det vældige område er så omfattende, at den ikke ventes afsluttet før engang i juni.

Slædepatruljen har lidt under meget dårligt vejr i hele efteråret, så personellet håber nu på godt vejr og føre til forårsarbejdet. Det ugæstfri efterårsvejr har betydet, at nogle af holdene kun har været hjemme på stationen i mindre end en måned sammenlagt, men man har dog nået at få al grej og udrustning efterset. Helbredstilstanden har været god og humøret højt, ikke mindst efter det velgennemførte drop af post og julegaver i november. Nu banker postbudet ikke på døren før engang i juni.

Et af slædeholdene skal fra marts bemane den naturlige landingsbane for fly, Kap Harald Moltke, for nærmere at studere dens egnethed og værdi som erstatning for den lukkede vejrstation Nord. (MST)

Først vedligeholdelse, så fornøjelse

Under den hollandske krydser DE ZEVEN PROVINCIE'Ns ophold i København konstaterede den danske forbindelsesofficer, at flere fritidsarrangementer blev aflyst af hollænderne.

De store muligheder for deltagelse i sportskonkurrencer, der var planlagt, blev således ikke benyttet, og et bryggeribesøg på Carlsberg blev reduceret fra 150 deltagere til 30. Et tilsvarende besøg på bryggeriet Tuborg for 90 mand blev helt strøget.

Aflysningen skyldtes skibsledelsens ønske om at gennemføre eftersyn og vedligeholdelse af skibet. Man betragtede opholdet i København som et arbejdsbesøg, og hermed underforstået, at deltagelse i de planlagte arrangementer kun ville finde sted i den udstrækning, skibets tjeneste tillod. Alle ønsker om deltagelse i arrangementer inden for normal arbejdstid skulle af den enkelte forelægges respektive divisionsofficerer, som tilsyneladende var meget tilbageholdende. (MST)

Sømagt af afgørende betydning

Den netop tiltrådte chef for de amerikanske flådestyrker i Europa, admiral Harold Edson Shear, sagde på et møde i Oslo, at det er vigtigt at have opmærksomheden henledt på nutidens sømagt. Det er en vanskelig opgave at møde den sømilitære udfordring, vi står overfor, og der må derfor samarbejdes bedst muligt mellem NATO-landene om denne opgave.

Admiral Shears kommandoområde strækker sig fra Barentshavet i nord til Den persiske Bugt i sydøst. Det er et af de vigtigste havområder i verden. Hver eneste dag sejler 11.000 skibe på over 1.000 t i disse farvande, og over halvdelen sejler under flag fra den frie verdens nationer. Shear pegede på den bemærkelsesværdige vækst i Sovjets flåde i de sidste 10-15 år. Intet andet lands marine kan alene møde denne udfordring.

Om ubådene sagde Shear, der tidligere har været chef for en atomubåd og for antiubådsbekæmpelsen, at ubådskrig er meget hård, og det er vanskeligt at tage kampen op mod de hurtige, atomdrevne ubåde. I det teknologiske kapløb svinger pendulet, og det kan være svært at sige, om det er angrebet eller forsvaret, som har de stærkeste kort. For at møde ubådsfaren må alt sættes ind på en koordineret indsats. Ingen ved med sikkerhed, hvordan den nøjagtige balance er i dag.

Med hensyn til problemet om forsvar af olieinstallationerne i Nordsøen, erklærede admiralen, at det ikke er noget amerikansk anliggende, men principielt er forsvar af den slags anlæg - eller forsvar af den tankflåde, der transporterer olien - en del af det sømilitære ansvar og dermed også en fælles opgave. Han afslog at kommentere den teoretiske situation, som udenrigsminister Kissinger har omtalt, at man kunne blive nødt til at bruge magt for at sikre olieforsyningerne.

Admiral Shears hovedstyrke er den 6. amerikanske flåde i Middelhavet. Den omfatter for tiden 50 skibe, 200 fly og 25.000 mænd foruden Polaris-ubåde og angrebs-ubåde. Under hans kommando er også den amerikanske styrke i det østlige Atlanterhav, der bl.a. omfatter enheder til ubådsjagt. Kontrollen over sikringen af vigtige søveje som Gibraltarstrædet, Kanalen, indsejlingen til Østersøen samt Norskehavet og Barentshavet hører også til hans opgaver. Styrken i Midtøsten er mere beskeden og består af et kommandoskib og to destroyere.

(MST)

Indland kort

Der har igen været narko-tyveri på Holmen. En redningsflåde på fyrinspektionsskibet LØVENØRN er blevet sprættet op og medicinkassen fjernet. Sidste gang blev gerningsmændene, der sejlede over i robåd, anholdt, men denne gang slap de bort.

Chefen for Flådestation Korsør er indtrådt i koordinationsudvalget, der skal tilrettelægge Korsørs 550 års jubilæum. Udvalget holdt det første møde på flådestationen den 10. februar for at drøfte, hvordan de offentlige institutioner kan markere jubilæet.

Chefen for Søværnet inspicerede Søværnets Eksercerskole den 5. februar. Inspektionen omfattede overværelse af øvelser i samtlige kompagnier og sluttede med en mønstring i skolens eksercerhal.

Flådestation København har indskærpet, at parkeringsbestemmelserne på Holmen skal overholdes. I den senere tid har ulovlige parkeringer været tiltagende, så søværnets tunge trafik generes. Det hedder i advarslen, at der nu må forventes bødeforlæg for ulovlig parkering.

Chefen for Søværnets operative Kommando deltager i Flådestation Korsørs årlige kontaktmøde den 26. februar, hvor han vil give en orientering om aktuelle søværnsforhold. Blandt gæsterne er Korsørs borgmester P. Hvidtfeldt-Larsen.

Udland kort

Den amerikanske flådes patrulje-hydrofoilbåd PEGASUS er blevet søsat. Data: 230,8 ft lang, 28,2 ft bred, fart 40 knob selv i hård sø. Udrustning: 8 Harpoon-missiler og en 76 mm kanon. Båden er den første af en serie på 30.

Det nye franske forsvarsbudget viser en stigning på 13 %, men inflationen stiger mindst 15. Hertil kommer stærkt øgede personeludgifter - de værnepligtiges dagpenge forhøjes nu fra 2 til 2,50 Fr., hvortil skal lægges den traditionelle gratis pakke Gauloise-cigaretter, der koster mere end dagpengene.

Kompagniofficer-Selskabet i Karlskrona siger, at unge ikke-færdiguddannede befalingsmænd sættes til opgaver, de ikke er kompetente til. Vice-admiral Lundvall svarer, at han den 2.januar nedsatte en arbejdsgruppe til at undersøge alle problemer omkring den store mangel på befalingsmænd.

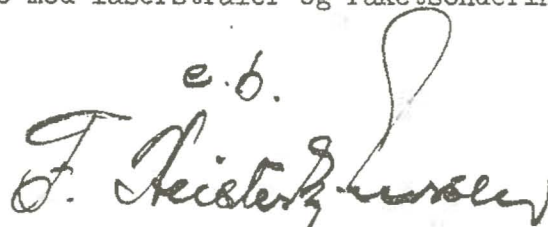
Sovjet har udviklet en ny luftpudebåd ORION, der er specialkonstrueret til sejlads på slyngede vandløb med grundt vand. Den er en del større end forgængeren SARNITSA og farten er over 30 knob og kun 15 cm dybgående.

Den vesttyske flåde udskifter nu de gamle Sikorsky-helikoptere med 22 Sea King MK 41. De underlægges redningstjenestens hovedcentral i Glücksburg. I støttepunkterne Borkum, Nordholz, Westerland, Helgoland og Kiel-Holtenau er der nu helikoptere i beredskab døgnet rundt. 1.614 mennesker er reddet siden 1958.

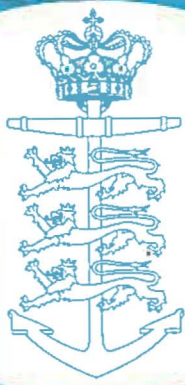
En atomdrevet amerikansk fregat er i Newport News navngivet VIRGINIA, det ottende skib med det navn. Skibet er det første af en ny klasse missil-fregatter. Det er 587 ft. langt og koster 500 mio.dollar. Det afleveres i maj næste år.

De svenske anklagemyndigheder bebuder, at der nu idømmes fængselsstraffe for det tiltagende ulovlige fiskeri i Øresund. Der kan på en enkelt nat fiskes en gevinst på 50.000 kr. i Sundet, bøder afskrækker ikke mere. Det er også nødvendigt at aflaste fiskeriinspektionen.

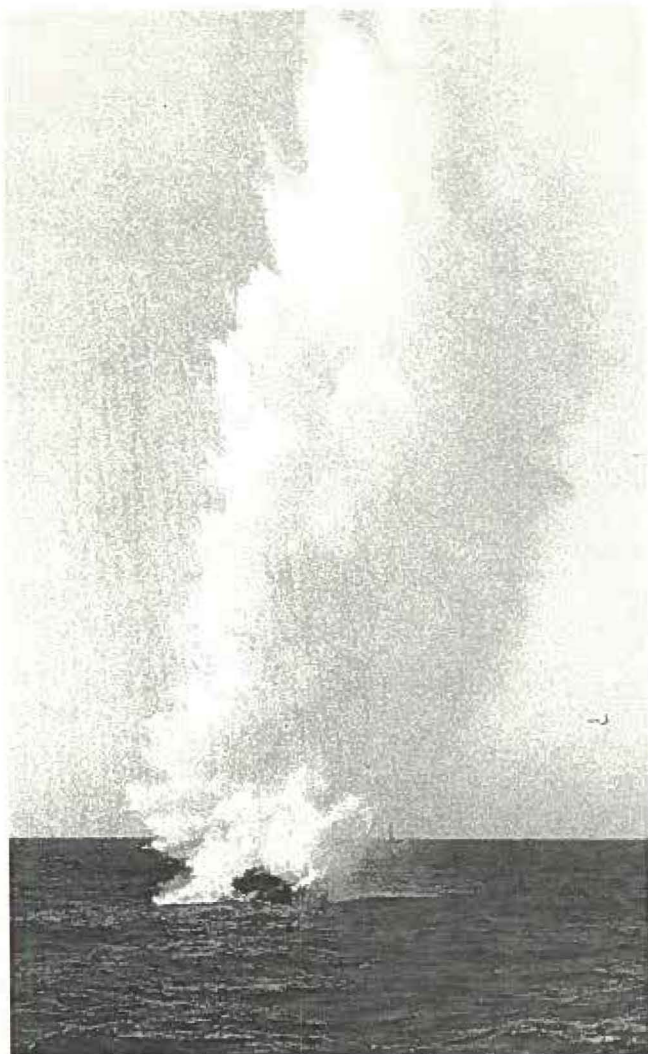
På en af øerne i øgruppen Franz Josefs Land i det Nordlige Ishav er der oprettet en fransk-sovjetisk laser-station. Polarforskere vil studere atmosfæren i 80-100 km.højde med laserstråler og raketsondering.

e. b.

F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Et stykke "havepynt"

Flere flybomber efter TV-udsendelse

Efter omtalen fornylig i Søværns-Orientering om mineuskadeliggørelsestjenestens virksomhed i fjor, der understregede den letsindighed, alt for mange mennesker udviser ved fund af sprængfarlige genstande, reagerede TV hurtigt på opfordringen til at advare mod farerne.

Det resulterede i, at fjernsynet sendte et kamerahold til Flådestation Korsør tirsdag den 14. januar for at tage en række optagelser om dette emne til et indslag i det meget sete program "Landet rundt". Indslaget kom den 20. januar og sluttede med en opfordring til offentligheden om at meddele, hvis man kom under vejr med opstillede bomber i haver o.l. Indslaget i udsendelsen var kun kort, men det virkede omgående.

Allerede et par dage efter fik mineuskadeliggørelsesholdet fra Flådestation Korsør ordre til at rykke ud til en landmand på den lille sydfynske ø Lyø et par sømil sydvest for Fåborg. Landmanden meddelte, at han var i besiddelse af en af de famøse bomber, han havde set i TV, og at han kendte andre på øen, der også var det.

Mineuskadeliggørelsesholdet blev med en hjemmeværnsskutter fra Fåborg sejlet over til Lyø og bemærkede allerede på havnen et opslag, der opfordrede alle, som havde farlige bomber stående i haver eller gemt i udhuse, til at indberette det. Opslaget var lavet af anmelderen i samarbejde med Fåborg Avis.

Resultatet af mineuskadeliggørelsesholdets besøg på øen var bortsprængning af 4 flybomber med trotyl-udslagsladninger. En bombe lå i en skrammelbunke ved en gård. To af bomberne stod i et udhus, og én blev brugt som "havepynt". Kun ejeren af denne makabre "udsmykning" kviede sig lidt ved at skille sig af med bomben, men da han fik at vide, at den indeholdt 2 kg. trotyl, kom han på andre tanker.

Med de i december fundne flybomber kommer det samlede antal og uskadeliggjorte bomber af den type op på 26. En skrækindjagende tanke! Nu venter mineuskadeliggørelsestjenesten spændt på, om der kommer nye anmeldelser om fund af disse bomber. (VBS/SMS)

Savnet torpedo fundet

Under forsøgsskydninger i midten af januar i farvandet nord for Sjælland med torpedoer fra fregatten PEDER SKRAM mistede man kontakten med en torpedo. En større eftersøgning blev sat i gang med deltagelse af såvel skibe som helikoptere.

Først for nogle dage siden gav den fortsatte eftersøgning resultat. Det lykkedes mekaniker-personel fra Torpedostation Kongsøre i samarbejde med orlogskutteren FARØ og dykkere fra frømandskorpset at få lokalisere og bjærget den savnede torpedo. Den positive udgang af eftersøgningen må tilskrives den omstændighed, at Pinger-udstyret, der udsender en lyd, som gør det muligt at pejle sig frem til torpedoen, stadig fungerede til trods for det lange ophold på havbunden.

Ministrygeren ULVSUND gjorde en speciel indsats i den intensive eftersøgning, men den måtte på grund af dårligt vejr trækkes ud i utide, så den ikke længere var til rådighed for eftersøgningslederen fra Søværnets Våbenskole. (VBS)

Sikkerhed og samarbejde

På Flådestation Frederikshavns samarbejdsudvalgsmøde udtrykte formanden for sikkerhedsudvalget, kommandørkaptajn U.H.Gad, tilfredshed med en glædelig udvikling i udvalgets arbejde. Sikkerhedsproblemerne rejses nu gennem sikkerhedsgrupperne, men formanden beklagede, at den service og assistance, der ydes fra Arbejdstilsynet, ikke er tilfredsstillende. Sikkerhedsudvalget overvejer at foreslå, at man får tilladelse til at henvende sig direkte til den lokale kreds. Sikkerhedsudvalget planlægger et møde med samtlige sikkerhedsgrupper den 28. februar, hvor man håber at få en sikkerhedskonsulent som foredragsholder.

På mødet blev der spurgt om, hvilke foranstaltninger flådestationen påtænker at iværksætte med hensyn til konstablernes videreuddannelse, efter at værkstedet om bord i korvetten DIANA er nedlagt den 6. januar. Der blev svaret, at konstablernes videreuddannelse skal foregå på teknisk afdeling/ driftssektionens værksteder ved flådestationen. Der forventes ingen problemer i forholdet til det civile persons organisationer, da der er tale om et uddannelsesprogram omfattende formentlig 50 elever årligt, hvilket betyder, at den bestående ordning fortsætter uforandret. (FLS FRH)

Ny bog om Kampen om Østersøen 1654-60

Gennem nogle år har den militærhistoriske afdeling ved den svenske Kungl.Militärhögskolan arbejdet med udgivelse af en række bøger om Kong Carl X Gustaf's krige. Der er tale om et stort militærhistorisk forskningsprojekt omhandlende en særdeles betydningsfuld periode i Nordens historie. Fra svensk side ønskede man medvirken af forskere fra de tidligere fjendelande, og der blev til Danmark rettet opfordring til at skrive omhandlede periodes søkrigshistorie - en opfordring, som fra dansk side blev modtaget med ære. Efter indstilling fra Søværnskommandoen og med tilslutning fra Danmarks historiske Institut udpegede Forsvarsministeriet overinspektør ved Tøjhusmuseet, cand.mag. Finn Askgaard, som forfatter. Denne blev på fritidsbasis knyttet til Søværnsstabens (Marinestabens) historiske Sektion og - efter sektionens nedlæggelse - til Marinestaben.

Efter flere års ihærdigt og omfattende arbejde udkom bogen "Kampen om Østersøen på Carl X Gustafs tid, 1654-60" i København i december 1974. Det var aftalt, at en del af oplaget skulle indgå i den svenske Carl X Gustaf serie som bind VI, og denne indlemmelse skete ved en ceremoni i Stockholm d. 13. februar, hvor chefen for søværnet ledsaget af forfatteren og chefen for Marinens Bibliotek, kommandørkaptajn Teisen, foretog den formelle overdragelse af værket til chefen for Militärhögskolan, generalmajor Peyron, i nærværelse af den svenske forsvarsminister, den danske ambassadør og en række svenske historikere samt en del medarbejdere ved skolen.

Det af overinspektør Askgaard udførte store arbejde indeholder en dybtgående redegørelse for marineaktiviteten i Østersøen i årene 1654-60. Den udenrigspolitiske baggrund er overalt taget med for der ved at skabe forståelse for begivenhederne. Der er lagt stor vægt på at udrede begivenhedsforløbet fra regeringsbeslutningerne og til deres faktiske udførelse. Herved indvies læseren i alle de vanskeligheder, der er forbundet med gennemførelsen af maritime operationer, ligesom aktørernes forskellige forhold og karakter træder tydeligt frem. Skildringen omfatter alle de involverede mariner, især naturligvis Danmarks, Nederlandenes og Sveriges. De tilsvarende udenrigsministerielle og marineministerielle central- og fagarkiver er blevet gennemgået, og modstridende kilders forhold er diskuteret. Et vældigt nyt stof er fremlagt med dette arbejde, og det kan formodentligt endog siges at være enestående i den forstand, at fremstillingen hviler på ligelige studier i alle parters arkiver.

Ved overdragelsesceremonien udtalte chefen for søværnet taknemmelighed over den tillid, som fra svensk side er vist Danmark ved overdragelse af den nu afsluttede store opgave, og han fremhævede, at overinspektør Askgaards bog - udover at være et vægtigt bidrag til belysning af begivenheder, som havde betydelig indflydelse på nordisk historie i en for Danmark kritisk epoke - ved sin tilblivelse er et glædeligt eksempel på nutidigt praktisk, videnskabeligt, nordisk samarbejde, samt at bogen også manifesterer venskabelige og tillidsfulde relationer mellem Sverige og Danmark på et så specielt område, som der her er tale om.

(MST)

Indland kort

Forsvarskommandoen er indstillet på, at Grønlands Kommando flyttes - fortrinsvis til Godthåb - og at Flådestation Grønnedal nedlægges. Der overgås til realitetsforhandlinger. En delegation rejser til Grønland for at se på underbringelsesforholdene, også for familierne.

Søværnets Teknikinspektør har på Chefen for Søværnets vegne inspiceret bevogtningsfartøjerne DAPHNE og RAN den 12. februar. Inspektionen fandt sted på Flådestation Korsør og for RANs vedkommende tillige under forlægning til Vordingborg.

Der er ved at blive udarbejdet et program for Søværnets Samarbejdsudvalgs seminar på Gurrehus den 24. - 26. marts. Der bliver bl.a. gruppedrøftelser om aktuelle problemer og en orientering om samspillet mellem aftaler og samarbejde af repræsentanter for LO og Arbejdsgiverforeningen.

Den 10. februar overtog Flådestation Korsør den anden af de 32 fods Botved-både - Y 377. Det skete efter en prøvetur i Storebælt. Båden tilrigges nu på flådestationen. Yderligere to både af denne type ventes afleveret i løbet af sommeren.

Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole har holdt det årlige kontaktmøde med taler af borgmester Villy Christensen, direktør Watt Boolsen og skolechefen, kommandørkaptajn H.J.Jørgensen. Der blev udtrykt tilfredshed med det fine samarbejde mellem byen og skolen.

Udland kort

USAs flåde har mødt en række problemer under sit store nybygningsprogram. Siden 1968 er skibene bygget på private værfter, og 3 af flådens skibsværfter er nedlagt, og de 8 resterende henvist til reparationsarbejder. Flåden overvejer igen at bygge på egne værfter, da de private ikke synes interesseret i krigsskibe.

De ægyptiske ubåde måtte under krigen mod Israel opgive at sænke passagerlinereren QUEEN ELIZABETH 2, der var på vej til Israel. Ubådene af den sovjetiske ROMEO-klasse har en fart på 19 knob, men linereren sejlede 28 knob.

Chefen for den svenske flåde, viceadmiral Lundvall, siger, at man nu snart må tage stilling til, om de mobile kystartilleri-enheder skal erstattes med missiler eller kanoner. Flåden kan også erstatte de 6 HALLAND- og ÖSTERGOTLAND-jagere med mindre fartøjer, hvis man gennemfører planerne om et svensk sø-missil.

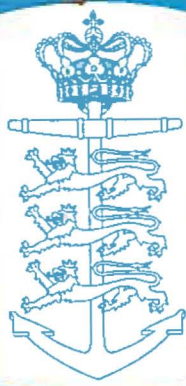
Den amerikanske kongres har anmodet flåden om at forklare, hvordan en bog på 41 sider i et oplag på 100, der omhandler den afgåede admiral E.R.Zumwalt, kan koste 19.500 dollar. Flåden kan heller ikke forstå det - eller oplyse, hvem der har fået bogen. Der er kun 23 tilbage.

Det norske Storting har drøftet problemerne omkring de trawlfri zoner. Det blev oplyst, at flåden indtil videre skal deltage i fiskeriinspektionen med fregatten NARVIK. En midlertidig instruks er tilstillet Sjøforsvaret.

Den amerikanske flåde venter at modtage de to nye atomdrevne hangarskibe NIMITZ og EISENHOWER henholdsvis i juni i år og i juni 1977. De er begge næsten 2 år forsinket på grund af problemerne med reaktorerne. Der skal bygges ialt 3 skibe i klassen - pris 2.557 mio. dollar eller 521 mio. flere end beregnet.

I planerne for den svenske forsvars-udvikling har forsvarschefen anvist følgende planeringsrammer: hæren 37 pct., søværnet 14, flyvevåbnet 35, forsvarsledelsen 5 og fælles 9 pct. Det betyder for flåden 1.164 mio. sv. kr. i det kommende budgetår og stort set det samme i de næste fem.

S. Thastrup
Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Der arbejdes i Frederikshavn

Store byggearbejder i Frederikshavn

Der er nu for alvor gang i de store byggearbejder på Flådestation Frederikshavn og på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole. Nordjyske Bygningsdistrikt har givet Søværns-Orientering en oversigt over den omfattende virksomhed.

I 1971/72 blev der udført ombygningsarbejder for ca. 4 mio. kr. i værksteder og depoter på grund af planlagt værkstedsudflytning fra København. Fra efteråret 1971 og et år frem er der endvidere opført en bygning til taktisk træner, som var 1. etape af et kommende uddannelsescenter omkring Søværnets Taktikskole. Udgiften var 4,7 mio. kr. til selve bygningen. I 1972 blev det pålagt Bygningstjenesten at udarbejde bevillingsforslag til de nødvendige byggearbejder til færdiggørelse af centret. Forslaget

blev tiltrådt af finansudvalget det følgende år.

Byggearbejderne blev påbegyndt 1. oktober i fjor og skal være afsluttede ca. 1. maj 1976. De omfatter mindre ændringer i trænerbygningen - indretning af 2 radarrum og 2 kontorer samt opførelse af en 15 m høj radar-mast, som allerede kan ses ved bygningens gavl. Desuden opføres en skolebygning med 4 standardklasser, 2 specialklasser (sonar og hydrofon) og 1 taktisk øvelsesrum med faste siddepladser og trinvis forsænket midterparti. Det kan også bruges til briefing-rum for 200 personer. Der er desuden 4 grupperum og 1 land-hovedkvarterrum, forsøgslaboratorium til opbygning af modeller af styrehuse o.l., televærksted, depot og de nødvendige faciliteter.

I bygningens nordre del laves 14 1 eller 2 mands kvarterer med bruse, håndvaske, toilet og skabe. Bygningen er funderet på 3-400 betonpæle og opføres af prefabrikerede søjler og elementer. Det bebyggede areal er 2.354 m². Der bliver parkeringsplads til 50 biler.

Kostforplejningsbygningen ombygges til cafeteria. Spiseområdet udvides, så det kommer til at bestå af 1 større og 2 mindre spisesale, der er indbyrdes forbundne. Der indrettes en lang udleveringsdisk og nyt opvaskerum. Der laves opholdslokaler i den tidligere spisesal for officerer, der udvides ved delvis overdækning af gårdhaven.

På Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole opføres gymnastikbygning med træningssal og idrætshal - i alt 1.800 m² bebygget areal. I bygningens underetage bliver der omklædningsrum for hold af begge køn. Herfra er der direkte adgang til gymnastiksal og udgang til idrætsanlæg. Desuden opføres 2 kvarterbygninger i 2 etager med henholdsvis 28 og 16 1-3 mands kvarterer med toilet, bruse, håndvaske og altan. Fritidslokalerne moderniseres, og cafeteriaet ændres. I den nuværende undervisnings- og kvarterbygning nedlægges 19 3 mands kvarterer på 2. etage. De ombygges til undervisningslokaler. Endelig udvides kedelcentral og forsyningsledninger. Det nuværende etageareal er 3.743 m², med udvidelsen kommer det op på 6.792 m².

De samlede udgifter til byggearbejderne skønnes med prisstigninger at blive ca. 18,5 mio. kr. (FLS FRH)

Rationaliseringsforslag præmieret

Forsvarsministeriet har meddelt kaptajn-løjtnant H.H.H. Felby, søværnet, at hans forslag til rationalisering af fremgangsmåden ved anmeldelse af ulykkestilfælde præmieres med 500 kr.

Baggrunden for forslaget er bestemmelsen om, at søværnets (forsvarets) tjenestesteder ved selv ubetydelige tilfælde af tilskadekomst eller sygdom skal foretage anmeldelse over for Direktoratet for Ulykkesforsikringen for såvel civilt som militært personel. Anmeldelserne og de dertil knyttede lægeerklæringer udfyldes i 3 eksemplarer, hvoraf 1 opbevares i arkiv ved tjenestestedet, 1 sendes direkte til personelforvaltningen og 1 til Direktoratet for Ulykkesforsikringen.

Som følge af denne pligt til at anmelde selv ubetydelige tilfælde, blot de medfører arbejdsudygtighed i over 3 dage, flyder disse anmeldelser gennem systemet i et betragteligt antal - ved Søværnets Personelkontor alene i 1967 553, i 1968 314 og i 1969 453. Hver enkelt sag giver desuden anledning til flere skrivelser fra direktoratet.

Forslaget opstiller 3 punkter, der vil betyde en meget væsentlig forenkling, men det kræver en ændring af ulykkesforsikringsloven. Forsvarsministeriet bemærker, at forslaget af Socialministeriet har været forelagt Sikringsstyrelsen, der udtaler, at det indeholder muligheder for forenklinger også af styrelsens administration. Styrelsen mener, at man snart kan fremsætte forslag til ændring af instruksen for de militære myndigheder om anmeldelse af ulykkestilfælde.

(MST)

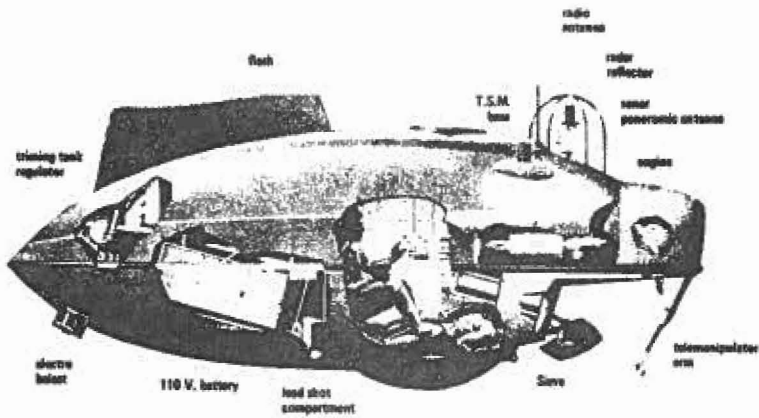
230 skoleelever på Holmen

Også i år gennemførtes uddannelsesdage for skoleelever på Holmen. Arrangementet strakte sig over tre eftermiddage mellem den 18. og 27. februar. 230 skoleelever havde meldt sig for at høre nærmere om søværnets uddannelses tilbud til de unge af begge køn.

Der var besøg på værkstedskursus Frederiksholm, hvor konstabelordningens uddannelses tilbud blev gennemgået, samt på søværnets signalkursus og på marinekasernens sygeafdeling.

Arrangementet sluttede med besøg på minelæggeren MØEN og fregatten PEDER SKRAM. Transporten ud fra Holmen foregik med motorbåden Hønen fra Elefanten til Proviantgraven.

(FLS KBH)

Mini-ubåd udforsker Atlanten

Til sommer gennemføres næste fase af det fransk-amerikanske projekt FAMOUS, der har til formål at udforske den vældige bjergkæde, som følger havbunden midt igennem Atlanterhavet. Arbejdet begyndte i fjor nogle hundrede kilometer sydvest for Azorerne.

Det vigtigste redskab for videnskabsmændene er den franske mini-ubåd CYANA, der har flådens hjælpeskib MARCEL LE BIHAN som moderskib. CYANA, der oprindeligt blev kaldt "den dykkende tallerken", er bygget af Advanced Marine Research Center i Marseille på bestilling af National Ocean Exploitation Center. Den vejer 8,5 t, er 5,7 m lang, 3,04 m bred og 2,1 m høj. Skroget er konstrueret til at modstå vandtryk på 3.000 m dybde og er bygget af 30,5 mm specialstål. Drivkraften kommer fra blybatterier, som giver en spænding på 130-117 volt. Fremdriften besørages af to jævnstrømsmotorer, som giver båden en topfart på 5 km/t.

Mandskabet opholder sig i et kugleformet kontrolrum med plads til tre personer, to observatører og en navigatør. Luftfornyelsessystemet giver en operationstid på 72 timer. Udstyret er omfattende og kompliceret. Der er en fjernstyret gribearm, der kan forsynes med forskelligt værktøj eller en kurv for opsamling af bundprøver med en kapacitet på 50 kg. Der er kontakt med omverdenen via radio eller via en ultrasonisk undervandstelefon. Navigationsudstyret omfatter ekkolod, gyroskoper, panoramisk sonar m.m., og sikkerhedsudstyret består af pneumatiske redningsbåde, pulverbrandslukningsapparater og radarreflektor.

Desuden er båden forsynet med en række avancerede hjælpemidler, bl.a. båndoptager, udvendigt kamera, 16 mm filmkamera og optager for video-tape.

(MST)

Indland kort

Chefen for Søværnet inspicerede Søværnets Teknikskole den 19.februar. Under inspektionen besøgtedes bl.a. uddannelsesværksteder med eleverne i arbejde, specialuddannelse for værnepligtige menige af januar-indkaldelsen og sergenter under uddannelse til maskinister.

Flådestation Korsør har i anledning af byens 550 års jubilæum indstillet, at to gamle kanonrør fra Museumsmagasinet opstilles på det gamle søbatteri. Forsvarskommandoen har stillet midler til rådighed til fremstilling af lavetter.

Kattegats Marinedistrikt har holdt instruktionsøvelse for personel fra de 8 marinehjemmeværnsdistrikter. Der deltog 40 gæster i øvelsen, hvis formål var at fremme samarbejdet gennem personlig kontakt og diskutere fælles problemer. Gæsterne havde lejlighed til at deltage i en mindre farvandsovervågningsøvelse på Kampinformationsskolen.

Den 19.februar grundstødte den sovjetiske tankbåd BORODINO, 50.000 t, på Gedser Rev. Der skete ingen lækage, men Flådestation Korsør sendte for alle tilfælde dispergeringsudstyr og 800 m flydespærringer til stedet. Orlogskutteren THURØ og bevogtningsfartøjet NEPTUN var også tilstede.

Udland kort

Den amerikanske flåde arbejder med en total ændring af kostforplejningen i de mange nye skibe, der kommer. Der samarbejdes med civile eksperter bl.a. om levnedsmiddel-rationalisering og avanceret nyt kabysudstyr, højeffektive trykkogere, ekspres-dybfrysere og centraliseret fødevarerlager. Der bespises nu 120.000 mand hver dag.

Den norske regering har givet fiskeriinspektionsskibene i Nordatlanten ret til at borde fiskefartøjer, der har redskaber stående ude. Det sker i overensstemmelse med de internationale forskrifter for inspektion, der blev vedtaget af hav-kommissionerne i fjor. Det betyder bedre mulighed for at kontrollere bl.a. maskevidde i trawl.

En sovjetisk minestryger-delning har indledt rydningen af minefeller i et stort område ved indsejlingen til Port Said. Arbejdet kompliceres af de mange sandbanker og den urolige sø. Delingen har i 4 måneder arbejdet med at rense Suezbugten og før dette havnen i Bangladesh.

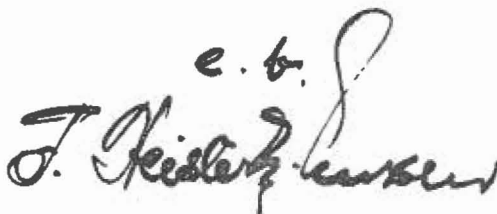
Den sovjetiske flåde tæller efter amerikanske beregninger nu 475.000 mand, hvoraf 75.000 ved fly-tjeneste, 17.000 marine-infanterister og 10.000 ved kystartilleriet og missil-grupper. Der er nu 221 større enheder og 245 ubåde, heraf 70 atomdrevne og 175 konventionelle. Flåden råder over 715 kampfly.

Nu kommer der gang i arbejdet med at bygge en afløser for den svenske minekrydser ALVSNABBEN. En arbejdsgruppe ved Karlskronaværftet skal inden 1.april fremlægge et projekt.

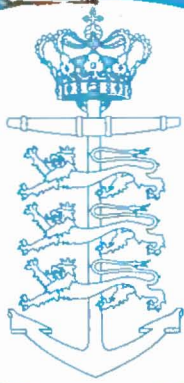
5 britiske fregatter og 4 rekognosceringsfly vil blive sat ind for at beskytte oliefelterne i Nordsøen fra 1977. Forsvarsminister W.Rodgers siger, at man vil drøfte mulighederne for et samarbejde med de andre Nordsø-landes flåder. Skibene skal både kontrollere forurening og beskytte mod angribere.

To amerikanske hangarskibe, HANCOCK og ORISKANY, oplægges til sommer af økonomiske grunde. Dermed har flåden kun 13 udrustede hangarskibe, det laveste antal siden krigen. Til gengæld er der givet bevilling til bygning af 10 nye fregatter og 2 atom-ubåde.

På de svenske værnepligtige talsmænds konference blev der stillet krav om 40 timers uge, mindst en feriedag pr. måned, senere udpurring om morgenen og bedre sygeordning, bl.a. gående ud på at de værnepligtige selv skal have ret til at sygemelde sig, som i det civile liv.

e. b. J.

F.Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

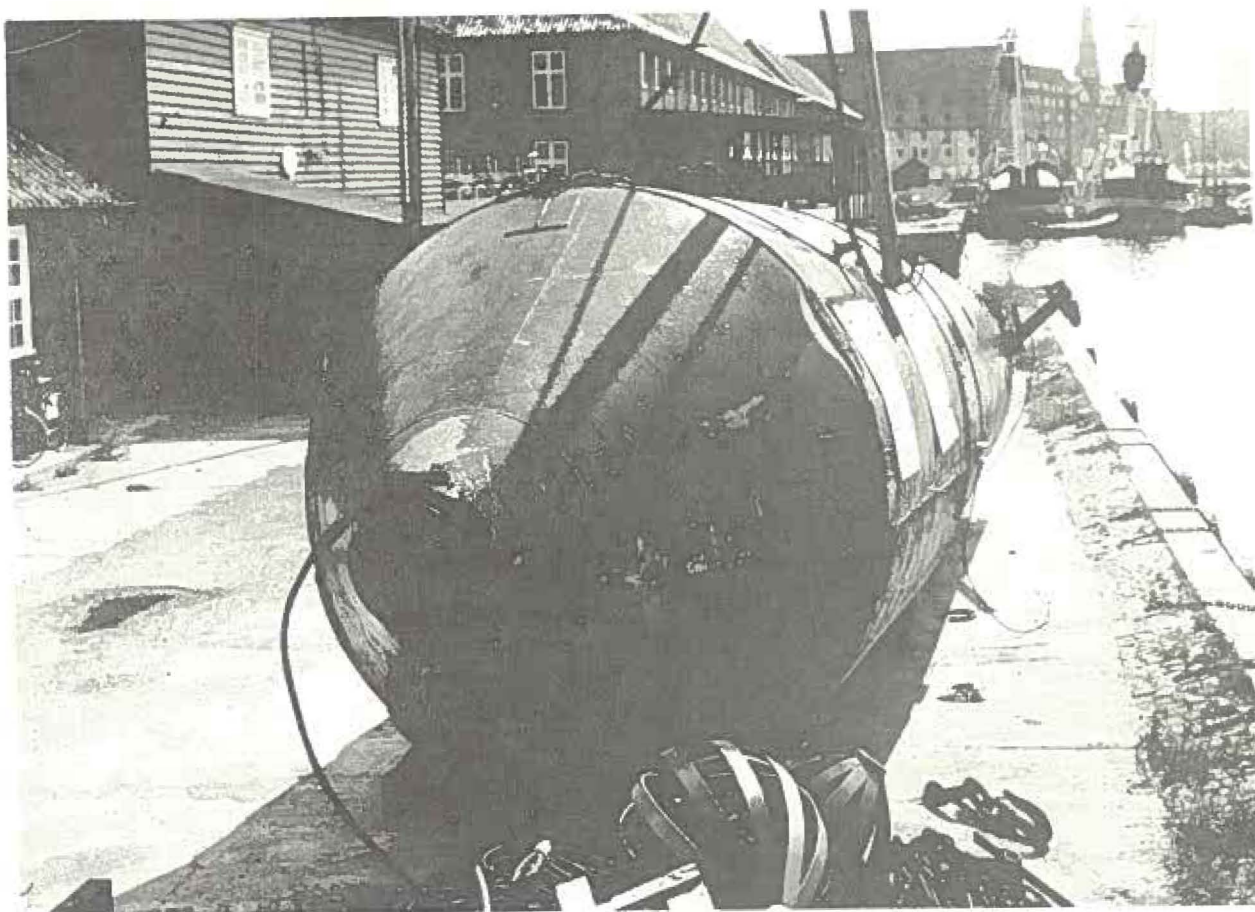
SØVÆRNS- ORIENTERING

LVG 3 i hård sø

69 hjælpeaktioner fra Middelgrunden

Flyvestation Middelgrundens tre fartøjer, LVG 1, 2 og 3, har sidste år deltaget i 69 hjælpeaktioner, hvor formålet har været at hjælpe andre, der færdes på vandet. Desuden var fartøjerne udlånt til søværnet over en to-ugers periode under NATO-flådebesøget i København i efteråret. Bådene havde i årets løb 5.463 driftstimer, som giver en udsejlet distance svarende til tre gange Jorden rundt ved Ækvator.

Den private "ubåd"

Lederen af Havnesektionen, Elhardt Madsen, siger, at hvis man skal nævne nogle af de hjælpeaktioner, fartøjerne har deltaget i, kan fremhæves en maskinekspllosion i en norsk Panamatanker. Besætningen forlod skibet i gummibåde, hvor efter det drev mod Middelgrunden. Når havaristen er en tanker, er LVG-bådene klargjort til at lægge en flydespærring omkring den, når besætningen er bjærget. Flydespærringen må dog kun lægges efter ordre fra Søværnets operative Kommando, og da tankeren var lastet med fiskeolie, som ikke er skadelig for livet i havet, blev det ikke nødvendigt at udlægge den. Tankeren drev imod Middelgrundsfortet, og tanken om den lugt, fiskeolien ville medføre, fik besætningen til at sætte en mand over i det mørke skib for at få en slæber fastgjort i den stærkt rullende tanker. Det lykkedes at få den trukket fri af fortet og senere fastgøre en slæber fra en tilkaldt slæbebåd.

En anden opgave var et ubådslignende fartøj, som var sunket sydvest for Flakfortet. Flyvestationens dykkere målte fartøjet op og videresendte det til Sundets Marinedistrikt. Opmålingen blev efterkontrolleret af tre af Flådens frømand med samme resultat. Da fartøjet blev bjærget, kunne man konstatere, at målene passede. "Ubåden" var en metalbeholder, som en privat mand eksperimenterede med.

I årets løb blev LVG 1 udstyret med specielle dispergeringstanke til olieforureningsbekæmpelse. LVG 2 ligger i øjeblikket på værft for at blive udstyret med lignende tanke, så i år er alle tre både klar til at bekæmpe olieforurening med kort varsel.

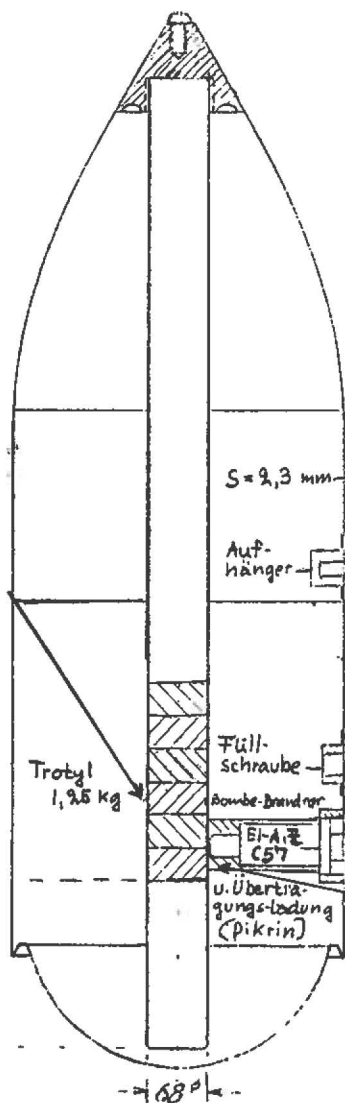
De mange hjælpeopgaver, hvis tal forøvrigt var 24 mindre end i 1973, udføres med glæde af besætningerne, da det er en afbrydelse af den sædvanlige rutinesejlad mellem Middelgrunden og fastlandet. Stationen skylder søværnets institutioner tak for, at man er istand til at rykke ud med så kort varsel - uden den gode og hurtige hjælp, ville det ikke være muligt at holde alle tre fartøjer sejlende døgnet rundt, siger Elhardt Madsen.

(MST)

Endnu 5 flybomber dukket op

Den 21. februar var der som omtalt i Søværns-Orientering anmeldt og bortsprængt 26 af de farlige flybomber, der bl.a. havde været anvendt som "havepynt" på Fåborg-egnen. Artiklen sluttede med, at nu ventede Mineuskadeliggørelsestjenesten spændt på, om der kom nye anmeldelser om sådanne bomber. Vente-tiden blev ikke lang. Allerede få dage efter kunne antallet af fundne bomber forøges med 5 til 31.

Den første anmeldelse kom fra Fakse området. Her anmeldte en mand gennem en bekendt til politiet i Køge, at han havde en bombe stående i sit udhus, og efter at han havde set fjernsynsudsendelsen, ville han gerne have den fjernet. Det interessante ved historien er, at bomben stammer fra Bornholm, hvor manden 20 år tidligere havde boet og der fundet bomben på stranden, taget den med hjem, og da han flyttede til Fakse by medbragt bomben hertil. Mineuskadeliggørelseholdet fra Vemmetofte rykkede ud og fjernede bomben.

Den anden anmeldelse kom fra den sydfynske ø Lyø. Da mineuskadeliggørelsesholdet fra Flådestation Korsør var på øen en ugestid tidligere efter anmeldelse fra en landmand på øen, hjembragtes fire bomber til bortsprængning. Landmanden, der havde anmeldt fundet, var vidende om, at der var flere bomber på øen, og lovede at finde frem til dem og melde eventuelle fund direkte til Flådestation Korsør. Anmeldelsen kom også, og mineuskadeliggørelsesholdet fra Minedepot Egø kunne hjemføre endnu 4 bomber til bortsprængning efter endt undersøgelse.

Som nævnt stammer de fundne flybomber fra et transportskib, der minesprængtes i slutningen af krigen i Lillebælt på vej mod Norge. Bomberne havde betegnelsen 250 kg KZ bombe og var beregnet til nedkastning fra fly.

Betegnelsen KZ står for Kampstoff-Zylindrische. På skitsen af den cylindriske bombekrop, der her er afbilledet uden halefiner, ses på siden ordet "FULLSHRAUBE". Gennem denne fyldestuds kunne der fyldes Fosgengas (kvælningsgas), Tabun (nervegas) eller Sennepsgas (blistergas) eller evt. andre giftgasser. Bomben kunne også anvendes som brandbombe og var i så tilfælde fyldt med en olieagtig vædske samt et tændmiddel. Inde i det centrale rør i de skraverede firkanter ligger den indbyggede trotyludslagsladning. Bomberne var under transporten ikke fyldt op med "nyttelast".

Efter den succes, som det meget korte indslag i TV's Landet Rundt om Mineuskadeliggørelsestjenesten og dens arbejde har haft, må det håbes, at der i TV jævnlige vil blive informeret om og advaret mod letsindig omgang med ukendte genstande, der findes på stranden eller andetsteds.

(VBS/SMS)

Et besøg på den nye atom-isbryder

Det er hidtil sparsomme oplysninger, der er fremkommet om den nye sovjetiske atomisbryder ARKTIKA. Den har gennemført en række prøveture i Østersøen og færdiggøres på Baltisk-værftet i Leningrad. En sovjetisk journalist, Jurij Stvolinskij, har aflagt et besøg om bord, og telegrambureauet APN har udsendt hans beretning:

"Atomisbryderen LENIN åbnede nye muligheder, og den nye, endnu kraftigere isbryder må naturligvis udvide dem betydeligt. Overbygningen med broen, masten og radarantennen er moderne, men noget er traditionelt. Udformningen af stævnen, hvor den rammer isen, minder om den gamle isbryder JERMAK. Den klassiske konstruktion er skabt af russeren Stepan Makarov, der drømte om at erobre Nordpolen. ARKTIKA har måske en mindre effektiv,

men til gengæld en langt mere økonomisk opgave.

Projekteringen af skibet skete med en meget solid videnskabelig deltagelse. Institutter udførte snesevis af vigtige undersøgelser. Det drejer sig ikke blot om, at et skib med atomkraft er noget yderst kompliceret, men det skal tilmed arbejde i isens fjendtlige miljø. Blot at konstruere skruerne, så de kan modstå sammenstødene med isen, rejser i hundredvis af problemer. Indtagelsen af havvand til afkøling af hovedmotorerne hører sædvanligvis ikke til de komplicerede opgaver, men skal man først gennem isen efter vand, risikerer man ved lav vanddybde at få en strøm af sand og mudder op sammen med vandet. Der skal hele kollektiver til at løse det problem.

- Hvordan gjorde vi på LENIN, spurgte konstruktørerne hundreder af gange. Men hvorfor gentage, hvad der allerede var gjort. Man kastede sig over tegninger og planer, det gode blev forbedret, og netop derfor kan man sige, at ARKTIKA hører til anden generation af atomskibe. Der er mange forskelle mellem de to typer. ARKTIKA har et folkelukaf, der ikke findes på LENIN. Overbygningens silhuet er en anden. Næsten hele besætningen har enmandskamre. Der er saloner, en stor klub og et sportsområde med svømmebassin og sauna. I klubben er der en filmsal med 105 pladser.

Et længdesnit af ARKTIKA ligner bitavler. Der er 1285 adskilte rum, men skibet er kun lidt større end LENIN. Længden er 150 m, bredden 30. Beklædningen ligner panserdøre i et pengeskab. Man gribes af undren, når man står foran skrueakslerne. De vejer 60 ton. ARKTIKA overgår forgængerer i automation og fjernstyring. Der behøves ikke konstant vagt ved maskiner og mekanismer. Al styring er koncentreret i en central post, der betjenes af specialister.

De utroligt komplicerede systemer og anlæg kræver omhyggelig kontrol. Det ordner automatikken. Fra hundreder af punkter samles oplysninger i datamaten og sikrer personellet al nødvendig information. De vælger den rigtige kode og får f.eks. svar på olie-temperaturen i et leje i maskinen. Med visse mellemrum nedskriver datamaten kolonner af tal, oplysninger om, hvordan teknikken fungerer. Afviges et sted fra de givne parametre, kommer tallene i rød farve.

Der er automatisk styring af reaktoren og ballasttankene, der virker som redskaber i angrebet mod isen; der er raffinerede navigationsinstrumenter og avancerede radiostationer.

Skibet bærer atomskibes symbolske tegn - atomkernen med to elektroner i bane - på den snehvide overbygning. Den fandtes også på det amerikanske

SAVANNAH, der nu er lagt op, og det findes på det vesttyske OTTO HAHN. Atomkernen kan ødelægge verden, men den kan også redde den", slutter den sovjetiske journalist. (MST)

Indland kort

Søværnets Artillerikursus Sjællands Odde har haft en travl periode fra 17.-26. februar med uddannelse af artilleribesætninger til 20 og 40 mm kanoner. Fra 3.-14. marts uddannes til 127 og 176 mm kanoner. Der er 100 elever i begge perioder.

Flådestation Frederikshavn har haft besøg af 1 tysk hjælpeskib og 7 motortorpedobåde. Fra 28. februar til 10. marts aflægger den tyske ubåd U.11 regelmæssige besøg. Den nyudnævnte chef for Region 1, oberst S.E.Christensen, har besøgt flådestationen og fået en orientering.

Søværnets heraldiske arbejdsgruppe er ved at lægge sidste hånd på våbenskjolde til WILLEMOES-klassen. Det første, som skal anvendes ved afleveringen af første båd i Frederikshavn den 17. juni, bliver selvsagt den tidligere torpedobåd WILLEMOES skjold. Desuden arbejdes med våbenskjolde til tankfartøjer, Søværnets Havariskole, Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole og Grønlands Kommando.

I dagene 24. maj til 2. juni holdes der samtidig dansk-svensk uge i Gøteborg og Frederikshavn. Et af programpunkterne er udveksling af uofficielle flådebesøg i weekenden med underholdning og arrangementer for besætningerne. Det er endnu ikke bestemt, hvilke skibe der skal på flådebesøg.

Søværnets Konstabelskole arrangerer forskole for Slædepatruljen SIRIUS fra 17. marts til slutningen af maj. Eleverne skal bl.a. på vinterkursus i Norge, skydekursus ved Hærens Kampskole og sprængningskursus ved Hærens Ingeniør- og ABC-skole.

Udland kort

Efter reducereing af det britiske forsvarsbudget nedskæres flådens personel fra 78.000 til 73.000. 10 af de 70 destroyere og fregatter samt fem konventionelle ubåde går i mølpose. Flyvevåbnets personel nedskæres fra 97.000 til 79.000 og hærens fra 172.000 til 160.000.

Den amerikanske flåde har modtaget den atomdrevne missilfregat SOUTH CAROLINA. Data: 596 ft lang, 61 ft bred, 30 knob. Udrustning: TARTAR-missiler og 5 inch kanoner. Besætning 540 mand. Kølen blev lagt i december 1970.

Nikolaiev-værftet har lagt kølen til et nyt flagskib, MICHAL SOMOV, for den sovjetiske polarflåde. Det er et forskningsskib til arktiske farvande. Det er på 14.000 t og får et avanceret udstyr, bl.a. anlæg for satellit-navigation.

Den svenske værnepligtsforening har spurgt ombudsmanden, om det er lovligt at beskæftige værnepligtige i det private Sjöofficerssällskapetets messe i Karlskrona, og hvordan selskabets vareindkøb fra flådens beholdninger udlignes, og hvor længe en koks omplacering hertil skal vare - foreløbig har den varet i 4 år.

Den amerikanske flådes bådsmanspiber har altid været fremstillet af rent sølv. Flåden har nu til kongressen måttet oplyse, at det ikke sker af musikalske, men af traditionsmæssige grunde. Der er nu bestilt en ny produktion af 2.460 piber - af forkromet messing!

Indonesien har overtaget de to tidligere amerikanske destroyere CLAUD JONES og MCMORRIS. De blev afleveret i Pearl Harbor til den indonesiske flådechef, kontreadmiral Rudy Purwana, af chefen for Stillehavsflåden, admiral Maurice F. Weisner.

I Gdansk bygges 10 automatiske oceanografiske undervandsstationer, som skal placeres i Gdansk-bugten og det nærliggende farvand. Systemet kan operere på ned til 700 m dybde og kan bl.a. registrere havstrømmes fart, retning og forurening.

Den britiske marineminister Frank Judd har i Oslo drøftet forsvaret af olieinstallationerne i Nordsøen med sin norske kollega. Judd gav bl.a. en orientering om den nye klasse skibe, flåden får bygget til opgaven, og sagde, at indtil de indgår i flådens tal, skal fiskeriministeriets skibe JURA og REWARD gøre tjeneste i flåden.

Thostrup